Mısır Lehçesindeki Türkçe Kelimelerin Köken Analizi

Etymological Analysis of the Turkish Words in the Egyptian Dialect

Halil Uysal*

Abstract: Word migration is very common in the relations between languages. There is a certain amount of borrowing and lending in many languages. This applies to Arabic and Turkish as well. The words that are borrowed from Turkish to Arabic exist mostly in local dialects. As far as we can identify, there are 995 Turkish words in the Egyptian dialect. These words are of 36 different origins and types. There are also 38 words whose origin could not be determined. About one-third (305) of the words which we can identify went to the Egyptian dialect through Turkish is Turkish. A significant portion of those words, about two-thirds (189), were observed to have been used since the time of Old Turkish. There are also words from Middle Turkish and Modern Turkish. The words of Turkish origin in the Egyptian dialect are followed by the words that are borrowed from Persian to Turkish and from there to Egyptian Arabic. In addition, Italian, French and Greek words have also been observed to hold a certain amount of space. As far as we can determine, there are 57 Turkish words of Arabic origin in Egyptian Arabic. These are words that are mostly used as names and end with the letter (س) and they are usually written with (س) in Ottoman Turkish. Behçet, Cevdet, Fikret are some of these types of words. Also, the names ending in (ي-î) in Ottoman Turkish have been supplemented with (î) to create proper names in Ottoman Turkish. Such names which don't normally exist in Arabic are now also seen in that language with the effect of Ottoman Turkish. Some of such names are Abdî, Adlî, Avnî, Azmî, Bedrî, Fehmî. It has been observed that some of the words of Arabic origin that passed through Turkish into the Egyptian dialect are words that have gained new meanings in Turkish and then transferred into Egyptian Arabic with these meanings. For example, the word (أمان/ Aman), is derived from the Arabic word أمان and expresses meanings such as "being sure, making sure, safety". However, unlike its Arabic meanings, the word is used to strengthen the meaning in sentences expressing various emotions in our language and it has been transferred to Egyptian Arabic in this way.

Structured Abstract: Arabic and Turkish languages are regarded among the languages that borrow and lend a lot of words among each other. In this study, the words passing from Turkish to Arabic, especially to Egyptian Arabic were presented.

It is seen that most of the words of Turkic origin in Egyptian Dialect are subculture words that arise from the relations between societies. It is observed that the words we were able to detect have a wide range from trade to military, from architecture to urbanism, from administration to proper names, from food to

* Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü
Asst. Prof. Dr. Sakarya University, Faculty of Theology, Department of Foundations of Islamic Sciences
ORCID 0000-0002-9305-503X
huysal@sakarya.edu.tr

Cite as/ Atıf: Uysal, H. (2020). Mısır lehçesindeki Türkçe kelimelerin köken analizi, *Turkish Studies - Social*, 15(3), 1561-1604. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40455>

Received/Geliş: 07 January/Ocak 2020

Accepted/Kabul: 25 April/Nisan 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 30 April/Nisan 2020

CC BY-NC 4.0

clothes, etc. A significant part of these words consists of names. On the other hand, it is in evidence that the adjectives, adverbs, exclamations and formulaic phrases are also in a significant amount. It is understood that the words related to the conceptual field of military are in the first place among the words loaned to the Arabic language from Turkish in terms of frequency of occurrence and prevalence. On the other hand, it seems like Arabs almost have left many areas of social life to Turks and Turkish language along with the streets, markets, trades, social and military institutions. Therefore, it is observed that the occupational suffix (+cI/+cU, +çI/+çU) of the Turkish language also takes a significant place within the colloquial Arabic besides the conceptual suffix and adjective suffix. Apparently, the language of bureaucracy and craftsman in the Ottoman state reached this far corner of the empire and, in this way, a common terminology was created.

As far as we can identify, the words that passed to Egyptian Arabic through Turkish are of 36 different origins and types. There are also 38 words of which origin cannot be identified.

About one-third (305 of them) of the words, which we can identify the fact that they passed to Egyptian dialect through Turkish, is Turkish. It was observed that a significant part of this kind of words, about two-third (189) of them, has been used since Old Turkish. "Eski (old), oyun (game), parmak (finger), burma (twist), beş (five), bakraç (copper bucket), balta (axe), çavuş (sergeant), çok (very), kargaşa (disorder), dağ (mountain), demir (iron), sancak (flag), süngü (bayonet), çekiç (hammer), çevirme (spin), şiş (skewer), şiş tavuk (chicken skewer), sarma (roll), sol (left), topuk (heel), tuz (salt), aşçı (chef), kazan (cauldron), kazık (stake), kışlak (winter quarter), kol (arm), kürk (fur), yaka (collar), yemiş (berry), yaşmak (veil), yıldız (star), yavaş (slow), yogurt (yogurt)" are among these words.

In addition to the Old Turkish words, there are also Middle Turkish words such as "pekmez (molasses-like syrup), tatlı (dessert), çörek (round bread), çıkma (balcony), sağ (right), tuğra (tughra), kapı (door), koç (ram), ocak (cooker), bardak (glass)".

It was observed that words such as "ökçe (heel), çilek (strawberry), kık (behind)" passed from Turkey Turkish.

In addition, it was seen that the words "ikinci kalem (second item), başreis (chief leader), başkatip (chief clerk), başmütercim (chief translator), başmuhdır (chief mukhtar), başmüfettiş (chief inspector), başmüftü (chief mufti), başmühendis (chief engineer), bölük emini (company chief), dörtlal (gallop)" are of Turkish+Arabic origin; words "ayten, baştahta, bilende, bayraktar (flagbearer), dörtçehar, dört cihar" are of Turkish+Persian origin; and the word "başağa (chief agha)" is of Turkish+Mongolian origin.

In addition to these kinds of words, there are Arabic+Turkish words such as "ahlaksız (immoral), işaretçi (pointer), tahsilci (collector), impertinent (impertinent), haremlık (companionship), haşmetli (majestic), hekimbaşı (chief physician), dükkancı (shopkeeper), silahlık (gun rack), şerbetli (nectaried), fitneci (mischief maker), kumarcı (gambler), mabeyinci (chamberlain), hazırdu / hazrol (be ready)"; Persian+Turkish words such as "astarcı (liner), bostancı (gardener), tüfekçi (gunsmith), hancı (innkeeper), hastalanmak (getting sick), sofracı (table man), sabunçu (soap maker), ateşçi (fireman), kilerci (cellarer), kemençe (kemanca), nazlı (coy), nevin (brand new), yağmacı (looter)"; French+Turkish words such as "avantacı (sponger), valfçı (valve maker), trompetçi (trumpeter), taksici (taxi driver), telgrafçı (telegrapher), televizyoncu (broadcaster), gazeteci (journalist), komisyoncu (broker)"; Italian+Turkish words such as "postacı (postman), tiyatrocı (theater), dümenci (helmsman), tavlacı (groom), tulumbacı (fireman), kunduracı (shoemaker), lokantacı (restaurateur), makinacı (mechanic)"; Greek+Turkish words such as "temelli (permanent), gümrükçü (customs official), kundakçı (arsonist), lağımçı (sewerman), vernikçi (varnisher)"; Armenian+Turkish words such as "telli (stringed), şenlik (festival)" are also found in Egyptian Arabic.

The word "eczaneci (pharmacist)" stands out as an Arabic+Persian+Turkish word, and the word "Asvanlı" stands out as a word of Ancient Egyptian+Turkish origin.

The words of Turkish origin in the Egyptian dialect are followed by the words that came from Persian to Turkish and from there to Egyptian Arabic. 238 words of this kind were identified among which we can give examples such as "aşikâr (explicit), usta (master), işkembe (tripe), enişte (uncle-in-law), pabuç (shoe), para (money), perde (curtain), puşt (catamite), piyade (infantry), peçe (veil), tava (pan), tımar (grooming), çavdar (rye), çift (couple), zincir (chain), hatun (woman), hastahane (hospital), hoşaf (compote), tane (grain), dilber (beautiful woman), zindan (dungeon), sepet (basket), sert (hard), sincap (squirrel), şadırvan (fountain), çeşni

(seasoning), çamaşır (clothes), torba (pouch), turşu (pickle), aferin (well done), anbar (storehouse), kahraman (hero), köşk (mansion), kilim (rug), menteşe (hinge), nine (grandma), yahni (stew), yağma (loot)."

As far as we can identify, there are 57 words of Arabic origin in Egyptian Arabic. Regarding some words of this kind, especially the ones used as nouns, there is a situation like this.

In Arabic, words ending with (ة) turn to names with ت with the impact of Ottoman Turkish. Such names are common in Egyptian Arabic. For example, the Arabic word (نصرة) is written as (نصرت) in Ottoman Turkish. It is seen that it also passed into Egyptian Arabic in this form. It is possible to list some of such names as follows. Behçet, Cevdet, Fikret, Hâlet, Heybet, Hidâyet, Hikmet, Himmet, İffet, İnâyet, İsmet, İzzet, Kudret, Mithat, Necdet, Nimet, Nusret, Nüzhet, Saffet, Servet, Şevket, Talat, Ülfet, Ziyet.

In addition, in Ottoman Turkish, the suffix (ی) was added to the names ending with (ی) in order to create proper names in Ottoman Turkish. Such names, which did not exist in Arabic before, are now also seen in Arabic with the effect of Ottoman Turkish. Some of such names are Abdî, Adlî, Avnî, Azmî, Bedrî, Fehmî, Fahrî, Fethî, Fevzî, Feyzî, Fikrî, Şevkî, Şükrî, Hakkî, Hamdî, Hayrî, Hilmî, Kadri, Lutfî, Mecdî, Nazmî, Nûrî, Remzî, Rüşdî, Rûhî, Sadî, Sabrî, Seyfî, Sırrî, Subhî, Turkî, Ulvî, Vecdî, Vehbî, Vasfî, Zihnî, Zuhdî.

It was observed that some of the words of Arabic origin that passed to the Egyptian dialect through Turkish are words that gained new meanings in Turkish and then passed to Egyptian Arabic with these meanings. For example, the word (أمان / Aman) is derived from the Arabic word أمان and bears meanings such as "being sure, making sure, safety". However, unlike its Arabic meanings, the word is used to corroborate the meaning in sentences expressing various emotions in the Turkish language and it passed to Egyptian Arabic with this meaning.

Some of the words that we were able to identify the fact that they passed to Egyptian dialect through Turkish are of Arabic+Persian origin. There are 26 words of this kind. Words such as "eczane (pharmacy), belki (maybe), cüzdan (wallet), hapishane (prison), hükümdar (ruler), hazinedar (treasurer), rasathane (observatory), silahtar (armourer), şifahane (hospital), kütüphane (library), misafirhane (guesthouse), makasdar (fitter), mühendishane (engineer school), nizamname (regulations)" are examples of this type.

It was observed that words of Turkish and Persian origin in Egyptian Arabic are followed by Italian, French and Greek words respectively.

Keywords: Turkish, Arabic, Languages, Egyptian Dialect, Analysis, Origin.

Öz: Diller arası ilişkilerde kelime göçleri sıkça rastlanılan durumlardan birisidir. Birçok dil için alıntı ve verinti belirli oranlarda söz konusudur. Benzer bir durum Arapça ve Türkçe için de geçerlidir. Türkçe'den Arapça'ya geçen kelimeler daha çok yerel lehçelerde varlıklarını sürdürmektedirler. Tespit edebildiğimiz kadarıyla Mısır lehçesinde 995 Türkçe sözcük bulunmaktadır. Bu sözcükler 36 farklı kökende ve türdedir. Ayrıca 38 adet kökeni belirlenemeyen sözcük vardır. Mısır lehçesine Türkçe aracılığıyla geçtiğini belirleyebildiğimiz sözcüklerin yaklaşık üçte biri (305 tanesi) Türkçe'dir. Bu türden kelimelerin önemli bir bölümünün, yaklaşık üçte ikisinin (189) Eski Türkçe'den beri kullanılan kelimeler olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca Orta Türkçe ve Türkiye Türkçesi'nden kelimeler de bulunmaktadır. Mısır lehçesindeki Türkçe kökenli sözcükleri, Farsça'dan Türkçe'ye, oradan da Mısır Arapçasına geçen sözcükler takip etmektedir. Ayrıca İtalyanca, Fransızca ve Yunanca sözcüklerin de belirli bir yekûn tuttukları gözlemlenmiştir. Mısır Arapçasında tespit edebildiğimiz kadarıyla 57 Arapça kökenli Türkçe sözcük de bulunmaktadır. Bu kelimeler daha çok isim olarak kullanılan ve (ة) harfiyle biten kelimelerdir ve Osmanlı Türkçesi'nde, genellikle (ت) harfiyle yazılmaktadır. Behçet, Cevdet, Fikret gibi kelimeler bu türden kelimelerden bazılarıdır. Ayrıca Osmanlı Türkçesinde (ي -î) ile biten adlara (î) eki getirilerek Osmanlı Türkçesinde özel adlar oluşturulmuştur. Arapçada olmayan bu türden adlar Osmanlı Türkçenin etkisiyle Arapçada da görülmektedir. Bu türden adlardan bazıları şunlardır: Abdî, Adlî, Avnî, Azmî, Bedrî, Fehmî. Mısır lehçesine Türkçe'den geçen Arapça kökenli sözcüklerin bazılarının ise, Türkçe'de yeni anlam kazanan ve bu anlamlarıyla Mısır Arapçasına geçen sözcükler oldukları müşahade edilmiştir. Örneğin (أمان / Aman) kelimesi, Araça أمان kelimesinden gelmekte ve "emin olma, emin kılma, emniyet" gibi anlamları dile getirmektedir. Ancak kelime Arapçadaki anlamlarından farklı olarak, dilimizde çeşitli duyguları ifade eden cümlelerde anlamı güçlendirmek için kullanılmaktadır ve Mısır Arapçasına da bu şekliyle geçmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Arapça, Dil, Mısır Lehçesi, Analiz, Köken.

Giriş

Türkçe, Farsça ve Arapça'dan pek çok kelime aldığı gibi aynı zamanda bu dillere de birçok kelime vermiştir. Aynı coğrafyayı paylaşan ulusların pekçok alanda birbirlerinden etkilendikleri gibi dil alanında da etkileşimin olması ve sözcük alıp vermeleri son derece olağandır.

Dilbilimciler dillerarası etkileşimi, alıntı ve verintileri inceleyen pek çok araştırmalar yapmışlardır ve yapmaya devam etmektedirler. Bu bağlamda Arapça ve Türkçe arasındaki ilişkilere yönelik olarak da pek çok çalışma yapılmıştır. Biz de spesifik olarak Mısır Lehçesindeki Türkçe Kelimelere yönelik, "Mısır Lehçesindeki Türkçe Kelimeler" başlıklı bir çalışma yapmıştık ve bu çalışmamızda yer alan sözcüklerin kökenlerine yönelik müstakil bir çalışmanın gerekliliğine işaret etmiştik. Bu çerçevede elinizde bulunan çalışmada, Mısır Lehçesindeki Türkçe kelimelerin köken analizini yapmaya çalışacağız. Anılan kelimelerin anlamlarına ve kaynaklarına önceki çalışmamızda değinildiği için bu çalışmamızda tekrar yer vermeyeceğiz.

Çalışmamızda önceki çalışmalarımızdaki kaynaklara ek olarak, özellikle köken bilgisi konusunda başta *Kubbealtı Sözlüğü* olmak üzere, *TDK Türkçe Sözlük* ve *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü* isimli eserden ve isimleri kaynakçada yazılı diğer kaynaklardan azami derecede yararlandık.

Mısır Arapçasına Türkçe Kanalıyla Giren Sözcüklerin Kökenlerine Göre Dağılımı

1. Almanca Kökenli Sözcükler

1	أَرِيْش / قُرَيْش Kuruş	Alm. <i>Groschen</i> < Lat. <i>denarius grossus</i> "büyük sikke".
2	سَسُونِيَا / سَاكْسُونِيَا Saksonya	Alm. <i>Saksonya</i> yer adından.

2. Arapça Kökenli Sözcükler

1	أَجْزَة Ecza	Ar. <i>cuz</i> 'un çoğul şekli <i>eczā</i> '. [Tekil gibi de kullanılır] Yazım ve söyleniş şekli Türkçe'dir.
2	أُلْفَة Ülfet	Ar. <i>ulfet</i> .
3	أَلْمَظ Elmas	Ar. <i>el-mās</i> < Yun. <i>adamas</i> "yenilmez, mağlûp olmaz". Form Türkçe'dir.
4	أَمَان Aman	Ar. <i>emān</i> "emin olma, emin kılma, emniyet". [Kelime, Arapçadaki anlamlarından farklı olarak, bugün dilimizde çeşitli duyguları ifâde eden cümlelerde anlamı güçlendirmek için kullanılır]
5	بُضْلَة Budala	Ar. <i>bedil</i> "değişmiş olan, karşılık"ın çoğul şekli <i>budelā</i> 'dan. [Türkçe'de tekil anlamında kullanılır].
6	بَهَارَات Baharat	Ar. <i>behār</i> > <i>bahār</i> ve çoğul eki -āt ile <i>baharat</i> .
7	تُحْفَة Tuhaf	Ar. <i>tuhfe</i> "hediye, yeni şey"ın çoğulu <i>tuhaf</i> .
8	تِرْيَاك / تِرْيَاك Tiryak	Ar. <i>tiryāk</i> < Fars. <i>tiryāk</i> < Yun.

9	تَفْهِدَة	Tevhide	Ar. <i>vaḥdet</i> “bir olmak”tan <i>tevḥid</i> ’in dişil formu.
10	تَكْيَة	Tekke	Ar. <i>tekye</i> ’den.
11	تَنْوَر	Tandır / Tennur	Ar. <i>tennūr</i> ’dan ayrışma ile <i>tendür</i> > <i>tandır</i> .
12	تَنْوَرَة	Tennûre	Ar. <i>tennure</i> .
13	تَرْوَت	Servet	Ar. <i>servet</i> .
14	جَامُوس	Camız / Câmus	Ar. <i>cāmūs</i> < Fars. <i>gāmūš</i> < <i>gāvmiṣ</i> .
15	حِشْمَت	Haşmet	Ar. <i>ḥašem</i> > <i>ḥaşmet</i> . [Türkçe’de türetilmiştir].
16	حِكْمَت	Hikmet	Ar. <i>ḥikmet</i> .
17	حَيَات	Hayat	Ar. <i>ḥayāt</i> .
18	خَزَنَة	Hazine	Ar. <i>ḥazine</i> .
19	دَفْتَر	Defter	Ar. – Fars. <i>defter</i> < Yun. <i>diphtheri</i> “deri; parşömen”.
20	دَهْلِيز	Dehliz	Ar. <i>dehliz</i> < Fars. <i>dihliz</i> .
21	دَوْلَت	Devlet	Ar. <i>devlet</i> .
22	رَافَت	Rafet	Ar. Form Türkçe’dir.
23	رَشْمَة	Reşme	Ar. <i>reşme</i> .
24	شَافِكِي	Şefika	Ar. <i>şevkī</i> ’den.
25	شَرْبَات	Şerbet	Ar. <i>şurb</i> “içmek”ten <i>şer-bet</i> . Form ve kullanım Türkçe’dir.
26	شَفَاعَات	Şefaât	Ar. <i>şefā’at</i> . Form Türkçe’dir.
27	شُل	Çul	Ar. <i>cull</i> ’den. < Fars. <i>cull</i> . Form Türkçe’dir.
28	شَوْكَت	Şevket	Ar. <i>şevket</i> . Form Türkçe’dir.
29	صَفَوْت	Saffet / Safvet	Ar. <i>şafvet</i> . Form Türkçe’dir.
30	طَائِيَة	Tabya	Ar. <i>ta’biye</i> “askeri hazırlamak”tan.
31	طَاسَة	Tas	Ar. <i>ṭās</i> < Fars. <i>tās</i> . Form Türkçe’dir.
32	طَمْبُورَة	Tambura / Tanbura	Ar. <i>ṭanbūr</i> < Fars. <i>tenbūr</i> ’dan.
33	ظَابِط	Zabit	Ar. <i>zabt</i> “korumak; yakalamak, tutmak”tan <i>zābiṭ</i> .
34	عَدَالَت	Adalet	Ar. <i>‘adālet</i> . Form Türkçe’dir.
35	عَرْضُحَال	Arzuhal	Ar. <i>‘arz</i> “sunma, bildirme” ve <i>ḥāl</i> “durum” ile <i>‘arz-ı ḥāl</i> . Türkçe’de yeni anlam kazanmıştır.
36	عِزَّت	İzzet	Ar. <i>‘izzet</i> . Form Türkçe’dir.
37	عِصْمَت	İsmet	Ar. <i>‘ismet</i> . Form Türkçe’dir.
38	عِفَّت	İffet	Ar. <i>‘iffet</i> Form Türkçe’dir.
39	عِنَايَات	İnayât	Ar. <i>‘ināyet</i> ’den. Form Türkçe’dir.
40	عِنَايَت	İnayet	Ar. <i>‘ināyet</i> . Form Türkçe’dir.
41	فَايِظ	Faiz	Ar. <i>feyz</i> “çoğalmak”tan <i>fā’iz</i> . Form Türkçe’dir.

42	فَرَحَات Ferhat	Ar. <i>ferhat</i> . Form Türkçe'dir.
43	قَائِمَمَقَام Kaymakam	Ar. <i>kā'im</i> ve <i>maḳām</i> ile <i>kā'im-i maḳām</i> > <i>kā'im-maḳām</i> 'dan.
44	قَالَفَة Kalfa	Ar. <i>ḫalife</i> "birinden sonra gelen"den.
45	قِسْمَت Kismet	Ar. <i>ḫismet</i> . Form Türkçe'dir.
46	مَآوِي Mavi	Ar. <i>mā'</i> "su" ve nispet eki <i>-i</i> ile <i>mā'i</i> "su renginde olan".
47	مِذْحَت Mithat	Ar. <i>medḥ</i> "övmek"ten <i>midḥat</i> . Form Türkçe'dir.
48	مِرْطُت Mürüvvet	Ar. <i>mer'</i> "erkek, adam"dan <i>murū'et</i> > <i>muruvvet</i> . Form Türkçe'dir.
49	مِشْوَار Mişvar	Ar. <i>şevr</i> "görünüşte güzel olmak; petekten bal çıkarmak; hayvanı müşteriye göstermek için yürütmek"ten <i>mişvār</i>)
50	نَعْدَت Necdet	Ar. <i>Necdet</i> . Form Türkçe'dir.
51	نَشَات Neşet	Ar. <i>neş'et</i> .
52	نُصْرَت Nusret	Ar. <i>nuşret</i> . Form Türkçe'dir.
53	نَوْلُون Navlun	Ar. <i>nāvlūn</i> < Yun. <i>naulon</i> < <i>naus</i> "gemi".
54	هَلْبَت Elbet / Helbet	Ar. harf-i târif <i>el-</i> ve <i>betteten</i> "kesin olarak"tan <i>el-bettete</i> > <i>el-bette</i> > <i>elbet</i> .
55	هَمَّت Himmet	Ar. <i>himmet</i> . Form Türkçe'dir.
56	يَشِيم Yeşim	Ar. <i>yeşm</i> .
57	يَلَلَا Yallah	Ar. <i>yā Allāh</i> 'dan. Form ve anlam Türkçe'dir.

3. Arapça + Farsça Kökenli Sözcükler

1	أَجْرَاهَانَة / إِجْرَاهُ 1e / Eczâhâne	<i>czā'</i> ve Fars. <i>ḫāne</i> "ev, yer" ile <i>eczā-ḫāne</i> .
2	أَدَبْ خَانَة / أَدَبْ خَانَة hane	<i>deb</i> ve Fars. <i>ḫāne</i> "ev, yer" ile <i>edeb-ḫāne</i> .
3	بَلَكِي	<i>el</i> "ancak, fakat"tan Fars. <i>ki</i> ile <i>bel+ki</i> .
4	تَحْصِيلْدَار ildar	<i>ihşil</i> ve Fars. <i>dār</i> "sâhip ve mâlik olan" ile <i>taḥşil-dār</i> .
5	تَعْلِيمْ خَانَة ıhane	<i>ı'lim</i> ve Fars. <i>ḫāne</i> "ev, yer" ile <i>ta'lim-ḫāne</i> .
6	جُرْدَان an	<i>uz'</i> "parça" ve Fars. <i>-dān</i> ekiyle <i>cuz'-dān</i> .
7	حَبْسْ خَانَة shane	<i>abs</i> ve Fars. <i>ḫāne</i> "ev, yer" ile <i>habs-ḫāne</i> .
8	حِجَازْ كَار ıkâr	<i>icāz</i> ve Fars. <i>-kār</i> ekiyle <i>hicāz-kār</i> .
9	حُسْنْ شَاه üşah	<i>usn</i> "güzellik" ve Fars. <i>şāh</i> ile <i>ḫusn-i şāh</i> .
10	حُكْمْدَار / حُكْمْدَار ımdar	<i>ukm</i> ve Fars. <i>dār</i> "sâhip olan" ile <i>ḫukum-dār</i> .
11	خَزَائِنْدَار / خَزَائِنْدَار ıedar / Haznedar	<i>azine</i> ve Fars. <i>dār</i> "koruyan, tutan" ile <i>ḫazine-dār</i> .
12	دَوَادَار dar / Devatdar	<i>evāt</i> > <i>divit</i> ve Fars. <i>dār</i> "sâhip olan" ile <i>devāt-dār</i> > <i>divit-dār</i> .
13	رَصْدْ خَانَة ıhane	<i>aşad</i> "gözetleme" ve Fars. <i>ḫāne</i> "ev, yer" ile <i>raşad-ḫāne</i> .

14	سِلْخْدَار tar	<i>ilāḥ</i> ve Fars. <i>dār</i> “sâhip ve mâlik olan” ile <i>silāḥ-dār</i> .
15	سَلْخَانَة ne	<i>elḥ</i> “yüzmek, derisini çıkarmak”tan Fars. <i>ḥāne</i> “ev, yer” ile <i>selḥ-ḥāne</i> > <i>salḥāne</i> .
16	شَفَاخَانَا / شَفَاخَانَة ane	<i>ifā</i> “hastalıktan kurtulma” ve Fars. <i>ḥāne</i> “ev, yer” ile <i>şifā-ḥāne</i> .
17	شَمْعِدَان / شَمْعِدَان lan	<i>em</i> “mum” ve Fars. <i>dān</i> ekiyle <i>şem</i> ‘ <i>dān</i> ’ dan.
18	قَانُونِنَامَة nnāme	<i>ānūn</i> ve Fars. <i>nāme</i> “yazılı şey” ile <i>kānūn-nāme</i> .
19	كُتُبْخَانَة phane	<i>utub</i> “kitaplar” ve Fars. <i>ḥāne</i> “ev, yer” ile <i>kütüb-ḥāne</i>
20	مُسَافِرْخَانَة fīrhane	<i>misāfir</i> < <i>musāfir</i> ve Fars. <i>ḥāne</i> “ev, yer” ile <i>misāfir-ḥāne</i> – <i>musāfir-ḥāne</i> .
21	مَقْصَدَار ısdar	<i>ass</i> “kesmek”ten <i>mikaşş</i> > <i>maķaş</i> ve Fars. <i>dār</i> “sâhip olan, tutan” ile <i>maķaş-dār</i> .
22	مَنْطَقَانَة ıkname	<i>uṭḥ</i> “konuşmak, söz söylemek”ten <i>manṭiḥ</i> + Fars. <i>nāme</i> .
23	مُهَنْدِسْخَانَة ndishane	<i>uhendis</i> ve Fars. <i>ḥāne</i> “ev, yer” ile <i>muhendis-ḥāne</i> .
24	نِظَامِنَامَة nname	<i>iẓām</i> “usûl, kural”dan Fars. <i>nāme</i> “yazılı şey” ile <i>niẓām-nāme</i> .
25	نُورْهَان an	<i>ūr</i> + Fars. <i>ḥān</i> .
26	وَرْقْخَانَة chane	<i>arāḥ</i> + Fars. <i>ḥāne</i> “ev, yer”.

4. Arapça + Farsça + Türkçe Kökenli Sözcükler

1	أَجْزَاخَانِي Eczaneci	Ar. <i>eczā</i> + Fars. <i>ḥāne</i> “ev, yer” ile <i>eczā-ḥāne</i> ve Türk. -ci.
---	------------------------	--

5. Arapça + Türkçe Kökenli Sözcükler

1	أَجْزَاجِي / أَجْزَاجِي Eczacı	Ar. <i>cuz</i> ‘un çoğul şekli <i>eczā</i> + Türk. -ci.
3	أَخْلَاقْسِيز Ahlaksız	Ar. <i>ḥulḳ</i> “yaratılış, tabiat, huy”un çoğul şekli <i>aḥlāk</i> + Türk. -siz.
4	إِخْوَانِي İhvancı	Ar. <i>aḥ</i> “kardeş, arkadaş”ın çoğul şekli <i>iḥvān</i> + Türk. -ci.
5	أَدَبْسِيز / أَدَبْسِيز Edepsiz	Ar. <i>edeb</i> + Türk. -siz
6	إِشَارَتِي İşaretçi	Arap. <i>işâret</i> + Türk. -ci.
7	بَرَامِلْجِي Baramilci	Ar. <i>bermîl</i> “fıçı”nın çoğulu <i>barâmîl</i> + Türk. -ci.
8	بَرَكَات وَارِسِل Bereket versin	Ar. <i>bereket</i> + < <i>vir-mek</i> < Eski Türk. <i>bir-mek</i> .
9	تَحْرِيرِي Tahrirci	Ar. <i>ḥarr</i> “düzeltmek, süslemek”ten <i>tahrir</i> + Türk. -ci.
10	تَحْصِيلِي Tahsilci	Ar. <i>ḥuṣûl</i> “toplamak, elde etmek, meydana gelmek”ten <i>taḥşil</i> + Türk. -ci.
11	تُحْفِي Tühfçü	Ar. <i>tuhf</i> + Türk. -ci.

12	تَهْلِيصِي Tahlisci	Ar. <i>ḥalāṣ</i> “kurtulmak”tan <i>taḥliṣ</i> + Türk. -ci.
13	تَذَكَّرِي Tezkereci	Ar. <i>tezkiye</i> + Türk. -ci.
14	تَرْبِيَّة سِيز Terbiyesiz	Ar. <i>rebb</i> “yetişmek, büyümek”ten <i>terbiye</i> + Türk. -siz.
15	تَشْرِيفَاتِي Teşrifatçı	Ar. <i>teşrif</i> ve çoğul eki -āt ile <i>teşrifāt</i> + Türk. -ci.
16	تَعْلِيمِي Talimci	Ar. <i>ta’līm</i> + Türk. -ci.
17	تَوَرَّجِي Savracı	Ar. <i>savra</i> “ihtilal, devrim” + Türk. -ci.
18	جَلَّاجِي Cilacı	Ar. <i>cilā’</i> + Türk. -ci.
19	Çorapçı, Çorap جَوْرَبِي Yapıcısı / Üreticisi	Ar. <i>curāb</i> < Fars. <i>gurāb</i> + Türk. -ci.
20	حَرَمْلِك Haremlük	Ar. <i>ḥirmān</i> “yasaklamak”tan <i>ḥarem</i> + Türk. -lik.
21	حِشْمَتْلُو Haşmetli	Ar. <i>ḥaşem</i> > <i>ḥaşmet</i> + Türk. -li.
22	حَضَرَتْلِي Hazretleri	Ar. <i>ḥuzūr</i> “hazır bulunmak, yakın olmak”tan <i>ḥazret</i> + Türk. -ler + i.
23	حَكِيمْبَاشِي / حَكِيم بَاشِي Hekimbaşı	Ar. <i>ḥakim</i> ’den hekim + Eski Türk. <i>bāṣ</i> + ı.
24	حَلْوَاجِي Helvacı	Ar. <i>ḥalvā</i> + Türk. -ci.
25	حَمَّامِي Hamamcı	Ar. <i>ḥammām</i> + Türk. -ci.
26	حَمِيَّتْلُو Hamiyetli	Ar. <i>ḥamiyyet</i> + Türk. -li.
27	خَاطِرْتَشِين Hatır için	Ar. <i>ḥuṭūr</i> “akla gelmek” ve <i>ḥāṭir</i> “kalp”ten <i>ḥāṭir</i> + Eski Türk. <i>üçün</i> [> <i>içün</i> > <i>için</i>] < <i>uçun</i> < <i>uç</i> “son, hedef; sebep” ve araç hâli eki +n.
28	خَمُورْجِي Hamurcu	Ar. <i>ḥamir</i> + Türk. -ci.
29	دَجَاجِي Decayici	Ar. <i>decâyic</i> “kümes hayvanları” + Türk. -ci.
30	دُكَّانْجِي Dükkançı	Ar. <i>dukkān</i> < Fars. + Türk. -ci.
31	دَوْلَتْلُو Devletli	Ar. <i>devlet</i> + Türk. -li.
32	رِفْعَتْلُو Rifatlı	Ar. <i>rif’at</i> + Türk. -lü.
33	سَعَادَتْلُو Saâdetli	Ar. <i>sa’âdet</i> + Türk. -lü.
34	سَلَامْلِك Selamlık	Ar. <i>selâm</i> + Türk. -lık.
35	سِلَاحْلِك Silahlık	Ar. <i>silāḥ</i> + Türk. -lık.
36	سَلَامْلِك / سَلَامْلِك Selamlık	Ar. <i>selâm</i> + Türk. -lık.
37	سَمَاحَتْلُو Semâhatli	Ar. <i>semâḥat</i> + Türk. -li.
38	شَرَبَتْلِي Şerbetli	Ar. <i>şurb</i> “içmek”ten <i>şer-bet</i> + Türk. -li.
39	صَدَفْجِي Sedefçi	Ar. <i>şadef</i> + Türk. -çi.
40	صَهْبَجِي Sohbetçi	Ar. <i>şuḥbet</i> + Türk. -çi.

41	عَرَضَالِحِي Arzuhalci	Ar. 'arz "sunma, bildirme" ve <i>hāl</i> "durum" ile 'arz-ı <i>hāl</i> + Türk. -ci.
42	عَزَّتْلُو İzzetlü	Ar. 'izzet + Türk. -lü.
43	عُطُفَتْلُو Atûfetlü	Ar. 'atf > 'atûf "çok merhametli"den 'atûfet) [Osmanlı Türkçesi'nde türetilmiştir] + Türk. -lü.
44	فَايْطَجِي Faizci	Ar. <i>feyz</i> "çoğalmak"tan <i>fā'iz</i> + Türk. -ci.
45	فِتْنَجِي Fitneci	Ar. <i>fitne</i> "deneme, imtihan" + Türk. -ci.
46	فُتُؤُتْلِي Fütüvvetli	Ar. <i>fütüvvet</i> + Türk. -li.
47	Fahâmetli / فَاهَمَتْلُو Fahâmetlü / Fehâmetlü	Ar. <i>fehâmet</i> + Türk. -li.
48	Faziletli / فَاضِلَتْلُو Fazîletlü	Ar. <i>fazilet</i> + Türk. -li.
49	فَوَضَجِي Favdacı	Ar. <i>favda</i> + Türk. -cı.
50	قَانُونَجِي Kanuncu	Ar. <i>qānūn</i> < Yun. <i>kanon</i> "kural" + Türk. -cu.
51	قَطَرَجِي Katarcı	Ar. <i>kaṭar</i> + Türk. -cı.
52	قُمَارَجِي Kumarcı	Ar. <i>kimār</i> + Türk. -cı.
53	قُمَاشَجِي Kumaşçı	Ar. <i>qumāş</i> + Türk. -çı.
54	قُمْصَانَجِي Kumsancı	Ar. <i>kumsân</i> + Türk. -cı.
55	قَنْدِيلَجِي Kandilci	Ar. <i>kindil</i> < Lat. <i>candela</i> "mum" + Türk. -ci.
56	كَبَابَجِي Kebapçı	Ar. <i>kebāb</i> + Türk. -çı.
57	كُتُبَجِي Kütüpçü	Ar. <i>Kitāb</i> 'dan <i>kütüp</i> "kitaplar" + Türk. -çü.
58	مَابِيْنَجِي Mabeyinci	Ar. <i>mā</i> "şey" ve <i>beyne</i> > <i>beyn</i> "ara"dan <i>mā-beyn</i>) [Kelime Türkçe'de yeni anlamlar kazanmıştır] + Türk. -ci.
59	مَاعُونَجِي Mavnacı	Ar. <i>ma'ūne</i> > <i>mavuna</i> > <i>mavna</i> "erzak nakline mahsus gemi" + Türk. -cı.
60	مُحَاسِبَجِي Muhasebeci	Ar. <i>hisāb</i> "saymak, hesap etmek"ten <i>muḥāsebe</i> + Türk. -ci.
61	مِيْهَالَجِي Mihvalcı	Ar. <i>mihvāl</i> + Türk. -cı.
62	مَخْرَنْجِي Mahzenci	Ar. <i>ḥazn</i> "malı kasa, dolap vb. yerde saklamak"tan <i>maḥzen</i> + Türk. -ci.
63	مِدْفَعَجِي Midfacı	Ar. <i>def</i> "itmek, uzaklaştırmak"tan <i>midfa</i> ' ["Top" anlam Türkçe'de türetilmiştir] + Türk. -cı.
64	مِزْرَاقَشِي Mızrakçı	Ar. <i>zerḳ</i> "mızrak atmak"tan <i>mizrāk</i> + Türk. -çı.
65	مَطْبَعَجِي Matbaacı	Ar. <i>ṭab</i> "kitap basmak"tan <i>maṭba'a</i> + Türk. -cı.
66	مَعْجُونَجِي Macuncu	Ar. 'acn "hamur kıvâmına getirmek, yoğurmak"tan <i>ma'cūn</i> + Türk. -cu.
67	مِفْتَاحَجِي Miftahcı	Ar. <i>feth</i> "açmak"tan <i>miṭṭāḥ</i> + Türk. -cı.

68	مَكْتَبَجِي Mektepci	Ar. <i>ketb</i> “yazmak”tan <i>mekteb</i> “yazacak yer, yazıhâne, büro” [Anlam Türkçe’de ortaya çıkmıştır] + Türk. -ci.
69	مَكْوَجِي Mekveci	Ar. <i>mekvâ</i> + Türk. -ci.
70	نَبَطَشِي / نَوْبَطَشِي / نَوْبَطَجِي Nöbetçi	Ar. – Fars. <i>nevbet</i> + Türk. -çi.
71	هَازِدُور Hazırdur / Hazrol	Ar. <i>huzûr</i> “hazır olmak, bir yerde bulunmak”tan <i>hâzîr</i> + Eski Türk. <i>ol</i> .

6. Bulgarca Kökenli Sözcükler

1	كُيْشَة Kopça	Bulg. <i>kopče</i> – <i>kopča</i> < Mac. <i>kapocs</i> .
2	وِشْنَة Vişne	Bulg. <i>vişna</i> .

7. Çince Kökenli Sözcükler

1	شَاي Çay	Çin. <i>ça-ye</i> ; Türkçe’ye muhtemelen Farsça’dan geçmiştir.
---	----------	--

8. Ermenice Kökenli Sözcükler

1	بَزَوْنَج / بَزَوْنَك Pezevenk	Erm. <i>pozavak</i> .
2	پَنْجَر Pancar	Erm. <i>pancar</i> .

9. Ermenice + Türkçe Kökenli Sözcükler

1	تَلِّي Telli	Erm. <i>tel</i> + Türk. -li.
2	شَنْك Şenlik	Erm. <i>şen</i> + Türk. -lik.

10. Eski Mısır + Türkçe Kökenli Sözcükler

1	أَسْوَانْلِي Asvanlı	Eski Mısır. <i>sûnû</i> “pazar”dan + Türk. -lı.
---	----------------------	---

11. Farsça Kökenli Sözcükler

1	أَسِتَانَة Âsitâne	Fars. <i>âstâne</i> .
2	أَشِكْر Âşikâr	Fars. <i>âşkâr</i> – <i>âşkâre</i> .
3	أُسْتَا / أُسْطَى / أُوسْطَى Usta	Fars. <i>ustâd</i> ’dan.
4	أُسْتَاذ Üstad	Fars. <i>ustâd</i> .
5	إِشْكَمْبَة İşkembe	Fars. <i>şikem</i> “karın” ve <i>âbâ</i> “yemek”ten <i>şikem-âbâ</i> > <i>şikembe</i> > <i>işkembe</i> .
6	أَفْيُون Afyon	Fars. <i>efyûn</i> < Yun. <i>opion</i> .
7	أَنْشِطَة Enişte	Fars. <i>enkişte</i> ’den.
8	پَابُوج Pabuç	Fars. <i>pā</i> “ayak” ve <i>pūş</i> “örten” ile <i>pā-pūş</i> ’tan.
9	پَارَة Para	Fars. <i>pāre</i> “parça, gümüş parçası”ndan.

10	بَازَار / بَزَار	Pazar	Fars. <i>bāzār</i> 'dan.
11	بَالُوْظَة	Paluze	Fars. <i>pālūde</i> “süzülmüş”ten.
12	بَتْتَجَان	Patlıcan	Fars. <i>bādingān</i> .
13	بَحْت	Baht	Fars. <i>baht</i> .
14	بَحْشَوَان	Bahçıvan	Fars. <i>bāgçe</i> ve <i>-bān</i> ekiyle <i>bāgçe-bān</i> 'dan <i>bāgçe-vān</i> > <i>bahçevan</i> > <i>bahçıvan</i> .
15	بَرَبِيس / فِرْدَوْس	Firdevs	Fars. <i>Firdevs</i> .
16	بَرْجَل	Pergel	Fars. <i>pergāl</i> .
17	بِرْدَايَة	Perde	Fars. <i>perde</i> .
18	بِرْدَقُوش	Merzengûş / merzencuş	Fars. <i>merzengûş</i> .
19	بِرْشَامَة	Birşam / Perçin	Fars. <i>perçin</i> .
20	بِرْشَامْجِي	Perçinci	Fars. <i>perçin</i> + Türk. <i>-ci</i> .
21	بِرْشَم / بَرْشَام	Perçin	Fars. <i>perçin</i> .
22	بِرْوَاز / بَرْوَاز	Pervaz	Fars. <i>pervez</i> 'den.
23	بَس	Bes / Pes	Fars. <i>bes</i> .
24	بُسْتَان	Bostan	Fars. <i>būstān</i> , <i>bū</i> “koku” ve yer bildiren <i>-istān</i> > <i>-sitān</i> ekiyle <i>bū-sitān</i> > <i>būstān</i> “koku yeri”.
25	بُشْت	Pušt	Fars. <i>pušt</i> “arka”dan.
26	بَشْرَف	Peşrev	Fars. <i>piş</i> “ön” ve <i>rev</i> “giden” ile <i>piş-rev</i> .
27	بَشْكِر	Peşkir	Fars. <i>piş</i> “ön” ve <i>gir</i> ile <i>piş-gir</i> “öne tutulan şey”den.
28	بِشْمَان	Pişman	Fars. <i>peşimān</i> 'dan.
29	بَقْشِيش / بَحْشِيش	Bahşiş	Fars. <i>bahşiden</i> “bağışlamak”tan <i>bahşiş</i> .
30	بُلْبُل	Bülbül	Fars. <i>bulbul</i> .
31	بَمْبِي / بَمْبِيَة	Pembe	Fars. <i>penbe</i> “pamuk”tan (?)
32	بَنْجَرَة	Pencere	Fars. <i>pencer</i> > <i>pencere</i> .
33	بَنْد	Bent	Fars. <i>bend</i> .
34	بَنْزَهِير	Panzehir	Fars. <i>pād</i> “koruyucu” ve <i>zehr</i> “zehir” ile <i>pād-zehr</i> 'den.
35	بَنْفَسَج / بَنْفَسَج	Benefşe / Menekşe	Benefşe: Fars. <i>benefşe</i> . Menekşe: Fars. <i>benefşe</i> 'den.
36	بَهَادِر	Bahadır	Fars. <i>bahādur</i> < Moğ. <i>bağatur</i> .
37	بَهْرِيز	Perhiz	Fars. <i>perhiz</i> .
38	بَهْلَوَان	Pehlivan	Fars. <i>pehlevān</i> “yiğit, kahraman”) [Kelimenin ‘güreşçi’ anlamı Türkçe’de ortaya çıkmıştır].
39	بُورَانِي	Borânî	Fars. <i>būrāni</i> .
40	بُوز	Büz	Fars.
41	بُوسَة	Buse	Fars. <i>būs</i> > <i>būse</i> .
42	بُوظَة	Boza	Fars. <i>būze</i> ; bazı dilcilere göre ise Türkçe olan kelimenin nihâî kökü kesin biçimde belli değildir) [Kelime Türkçe’den Arapça ve Farsça’ya, Balkan dillerine, Macarca ve Rusça’ya da geçmiştir].
43	بُولَاد	Polat	Fars. <i>pulād</i> .
44	بِيَادَة	Piyade	Fars. <i>piyade</i> .
45	بِيْشَة	Peçe	Fars. <i>beçe</i> – <i>beççe</i> – <i>peççe</i> – <i>peçe</i> .
46	تَاوَة / طَوَة	Tava	Fars. <i>tābā</i> – <i>tābe</i> – <i>tāve</i> .
47	تَخْت	Taht	Fars. <i>taht</i> .
48	تَخْتَبُوش	Tahtaboş	Fars. <i>tahte</i> “tahta” ve <i>pūş</i> “örten” > <i>tahte-pūş</i> 'tan.

49	تَهْتَة	Tahta	Fars. <i>tahte</i> “biçilmiş ağaç”.
50	تَهْتَرَوَان	Tahtirevan	Fars. <i>taht</i> “koltuk” ve <i>revān</i> “giden” ile <i>taht-ı revan</i> .
51	تَرْزِي	Terzi	Fars. <i>derzi</i> ’den.
52	تَرْجَه	Tezgâh	Fars. <i>destgâh</i> ’tan.
53	تَطْمِير	Tımar	Fars. <i>timār</i> .
54	تَمْبَل / تَنْبَل	Tembel / Tenbel	Fars. <i>tenbel</i> .
55	تَنْبَلْخَانَة	Tembelhane	Fars. <i>tenbel</i> ve <i>hāne</i> “ev, yer” ile <i>tenbel-hāne</i> .
56	تُوت	Dut	Fars. <i>tūt</i> – <i>tūd</i> .
57	تُوفَخَانَة	Tüfekhane	Fars. <i>tufeng</i> ve <i>hāne</i> “ev, yer” ile <i>tenbel-hāne</i> .
58	چَاشْنِگِير / جَاشْنِکِير	Çeşnigir / Çeşnici	Fars. <i>çāşni</i> “tat, lezzet” ve <i>gir</i> “tutan, alan” ile <i>çāşni-gir</i> . Fars. <i>çāşni</i> “tat, lezzet” + Türk. -ci.
59	جَالَة	Jale	Fars. <i>jāle</i> .
60	چَاوَادَار	Çavdar	Fars. <i>çūdār</i> ’dan.
61	چِفْت	Çift	Fars. <i>cuft</i> “zevç, eş; tek olmayan”dan.
62	جُلَاش / جُولَاش / قُلَاش	Güllaç	Fars. <i>gulāc</i> ’dan.
63	جُلْبَهَار	Gülbahar	Fars. <i>gul</i> ve <i>behār</i> ’dan <i>gul-i behār</i> > <i>gul-behar</i> .
64	جُلْسُون	Gülsüm	Fars. <i>gülsün</i> .
65	جُلْنَار	Gülнар	Fars. <i>gul</i> ve <i>nār</i> ’dan <i>nār-ı gul</i> > <i>gul-nār</i> .
66	جَمْبَاز / جَمْبَاز	Cambaz / Canbaz	Fars. <i>cān</i> “ruh” ve <i>-bāz</i> “oynayan” ile <i>cān-bāz</i> .
67	جُمْبُش	Cümbüş	Fars. <i>cunbiden</i> “kımıldamak”tan <i>cunbiş</i> > <i>cünbüş</i> .
68	جَنْدَرَة	Cendere	Fars. <i>cendere</i> .
69	جَنْزِير / مَجْنَزِر	Zincir	Fars. <i>zencir</i> ’den.
70	چَهَارْگَاه	Çargâh	Fars. <i>çārgā</i> .
71	جُوخ / جُوخَة	Çuha	Fars. <i>çūhā</i> – <i>çūha</i>) [Eski metinlerde <i>çuka</i> şeklinde geçmektedir].
72	جِيَهَان	Cihan	Fars. <i>cihan</i> .
73	حَانَة / خَانَة	Hane	Fars. <i>hāne</i> .
74	خَاثُون	Hatun	Fars. <i>hātūn</i> < Soğd. <i>ȟvaten</i> .
75	خَام	Ham	Fars. <i>hām</i> .
76	خَان	Han	Fars. <i>hān</i> .
77	خِدیوِي	Hidiv	Fars. <i>ȟdiv</i> .
78	خُرْدَة	Hurda	Fars. <i>hurde</i> “yenilmiş şey, kırıntı”.
79	خَسْتَة	Hasta	Fars. <i>hasten</i> “yaralanmak, incinmek”ten <i>haste</i> “yaralı”.
80	خَسْتَخَانَة	Hastahane	Fars. <i>hasta</i> ve <i>hāne</i> “ev, yer” ile <i>hasta-hāne</i> .
81	خُشَاف	Hoşaf	Fars. <i>hōş</i> ve <i>āb</i> “su” ile <i>hōş-āb</i> ’dan.
82	خَوَاجَة	Havace	Fars. <i>hāce</i> “efendi”den.
83	خُوجَة	Hoca	Fars. <i>hāce</i> “efendi”den <i>hōca</i> .
84	خُورْشِيد	Hurşit	Fars.
85	دَادَة	Dadı	Fars. <i>dādū</i> ’dan.
86	دَانَة	Tane	Fars. <i>dāne</i> ’den.
87	دُرْدِی	Tortu	Fars. <i>durd</i> > <i>durdi</i> ’den.
88	دِرْوِش	Derviş	Fars. <i>derviş</i> .
89	دَسْتَة	Deste	Fars. <i>dest</i> “el”den <i>deste</i> .
90	دَسْتُور	Destur	Fars. <i>destur</i> .
91	دِفْتَرْخَانَة	Defterhane	Fars. <i>defter</i> ve <i>hāne</i> “ev, yer” ile <i>defter-hāne</i> .
92	دِفْتَرْدَار	Defterdar	Fars. <i>defter</i> ve <i>dār</i> “tutan” ile <i>defter-dār</i> .

93	دِلَاوَر	Dilaver	Fars. <i>dil</i> “gönül” ve <i>āver</i> “getiren, taşıyan” ile <i>dil-āver</i> .
94	دِلْبَر	Dilber	Fars. <i>dil</i> “gönül” ve <i>ber</i> “alan, götüren” ile <i>dil-ber</i> .
95	دُوبَارَة	Dubara	Fars. <i>dū</i> “iki” ve <i>bāre</i> “kere”den <i>dū-bāre</i> .
96	دُودُو	Dudu	Fars. <i>ḫūḫi</i> ’den.
97	دُوسَة	Dü-se	Fars. <i>dū</i> “iki” ve <i>se</i> “uç” ile <i>dü-se</i> .
98	دُوشَش	Dü-şeş	Fars. <i>dū</i> “iki” ve <i>şeş</i> “altı” ile <i>dū-şeş</i> .
99	دُوكَاه	Dügâh	
100	دُولَاب	Dolap	Fars. <i>dōlāb</i> ’dan; eski metinlerde asıl şekliyle <i>dōlāb</i> – <i>dūlāb</i> olarak da kullanılmıştır.
101	دِيبَاچ	Diba, Dibac	Fars. <i>dibā</i> .
102	دِيبَاچَة	Dibace	Fars. <i>dibā-ce</i> “bir tür has ipek parçası”. [Kelime önceleri yazma eserlerin genellikle tezhip ve yıldızlarla süslü ilk sayfaları için kullanılmıştır].
103	رُسْتَم	Rüstem	Fars.
104	رَف	Raf	Fars. <i>ref</i> > Ar. <i>reff</i> .
105	رَهْوَان	Rahvan	Fars. <i>rāh-vār</i> ’dan.
106	رَوَانِي / رَوَانَة	Revani	Fars. <i>revḡani</i> “çörek, poğaça”dan.
107	زِرْخ	Zırh	Fars. <i>zirih</i> – <i>zirh</i> .
108	زَرْدَة	Zerde	Fars. <i>zerde</i> .
109	زَرْدَخَان	Zerdehan	Fars.
110	زُمْبَة / زُمْبَة	Zimba	Fars. <i>sunbe</i> ’den.
111	زُمْبُك / زُمْبُك	Zemberek / Zenberek	Fars. <i>zenbürek</i> “küçük top”tan.
112	زَنْبِيل	Zembil / Zenbil	Fars. <i>zenbil</i> – Ar. <i>zinbil</i> .
113	زَنْدَانَة	Zindan	Fars. <i>zindān</i> .
114	زِنْهَار	Zinhar	Fars. <i>zinhār</i> – <i>zinhar</i> .
115	زَوَانَة	Zivana	Fars.
116	سَادَة	Sade	Fars. <i>sāde</i> .
117	سَاطُور	Satır	Fars. <i>sāṭūr</i> .
118	سَبَت	Sepet	Fars. <i>seped</i> – <i>sebed</i> .
119	سَخْتِيَان	Sahtiyân	Fars. <i>saḫtyān</i> .
120	سَرَاي / سَرَايَة	Saray	Fars. <i>serāy</i> .
121	سَرَت	Sert	Fars. <i>serd</i> .
122	سِرْوَال	Şalvar	Fars. <i>şelvār</i> .
123	سُفْرَة	Sofra	Fars. <i>sufra</i> .
124	سَمَافُور	Semaver	Fars. <i>semāver</i> < Rus. <i>samovar</i> .
125	سِمَسَار	Simsar	Fars. <i>simsâr</i> .
126	سِنْجَاب	Sincap	Fars. <i>sincāb</i> .
127	سَنْطِير	Santur	Fars. <i>sanṭur</i> – <i>sentūr</i> .
128	سُوَارِي / صَوَارِي	Süvari	Fars. <i>suvār</i> ’dan <i>suvāri</i> .
129	سَبِيَّة / سَبِيَّة	Sehpa	Fars. <i>sih</i> > <i>seh</i> “uç” ve <i>pā</i> “ayak” ile <i>se-pā</i> / <i>seh-pā</i> .
130	شَادِرْوَان	Şadırvan	Fars. <i>şādurbān</i> > <i>şādurvān</i> “çadır, gölgelik, sâyeaban”dan.
131	شَال	Şal	Fars. <i>şāl</i> < Hint.
132	شَاهِنْدَة	Şahende	Fars.
133	شَاهِين	Şahin	Fars. <i>şāhin</i> – <i>şahin</i> .
134	شَاهِنَاز	Şehnaz	Fars. <i>şehnaz</i> .
135	شَبْنَم	Şebnem	Fars. <i>şeb</i> “gece” ve <i>nem</i> “yaşlık” ile <i>şeb-nem</i> .
136	شَخْشِير	Çakşır	Fars. <i>çākşūr</i> .

137	شُرَاب / شُرَاب / شُرَاب / شُرَاب	Çorap	Fars. <i>cūrâb</i> .
138	شُرْبَة / شُرْبَة / شُرْبَة	Çorba	Fars. <i>şūr</i> “tuzlu” ve <i>ābā</i> > <i>bā</i> “yiyecek” ile <i>şūr-bā</i> ’dan.
139	شِرِش	Çiriş	Fars. <i>siriş</i> > <i>şiriş</i> > <i>çiriş</i> .
140	شَرِشَف	Çarşaf	Fars. <i>çāder</i> > <i>çār</i> “kadınların büründüğü örtü” ve <i>şeb</i> “gece” ile <i>çār-i şeb</i> > <i>çār-şeb</i> ’den.
141	شَمَمَة	Çeşme	Fars. <i>çeşme</i> .
142	شِشْنَة	Çeşni	Fars. <i>çāşni</i> ’den.
143	شَطْرَنْج	Satranç	Fars. <i>šetrenç</i> .
144	شِفْت / جِفْت	Çift	Fars. <i>cuft</i> “zevç, eş; tek olmayan”dan.
145	شِكِيب	Şekip	Fars. <i>şikib</i> .
146	شَمَاشِير	Çamaşır	Fars. <i>cāme</i> “elbise” ve <i>şūy</i> “yıkayan” ile <i>cāme-şūy</i> ’dan.
147	شَمِير	Çember	Fars. <i>çenber</i> .
148	شَنْكَل	Çengel	Fars. <i>çengāl</i> .
149	شَهْبَنْدَر / شَاهْبَنْدَر	Şehbender / Şahbender	Fars. <i>şeh-bender</i> – <i>şāh-bender</i> .
150	شَوَال	Çuval	Fars. <i>çuvāl</i> < <i>cuvāl</i> .
151	شِيرَة	Şıra	Fars. <i>şire</i> .
152	شِيشَة	Şişe	Fars. <i>şişe</i> .
153	صَافِنَاز	Safinaz	Fars. <i>saq+ı+nāz</i> .
154	صَال	Sal	Fars. <i>sāl</i> .
155	صَرَفِينَاز	Servinaz	Fars. <i>serv</i> ’den ses türemesiyle <i>servi</i> ; <i>r - l</i> değişikliğiyle <i>selvi</i> + <i>nāz</i> .
156	صَرْمِيَة	Sermaye	Fars. <i>ser</i> “baş” ve <i>māye</i> “para, mal” ile <i>ser-māye</i> .
157	صَنْفَرَة / زَمْبَرَة	Zımpara	Fars. <i>sumbāde</i> > <i>sumpāre</i> “nalbant bıçağı”ndan.
158	طَازَة / تَرَة	Taze	Fars. <i>tāze</i> .
159	طَبَاشِير	Tebeşir	Fars. <i>tebāşir</i> ’den.
160	طَبَنَجَة	Tabanca	Fars. <i>ṭamançe</i> – <i>ṭamānçe</i> .
161	طَرَبَة	Torba	Fars. <i>tōbre</i> , göçüşme ile <i>torbe</i> > <i>torba</i> < Hint.
162	طَرَبُوش / سَرَبُوش	Serpuş	Fars. <i>ser</i> “baş” ve <i>pūş</i> “örten” ile <i>ser-pūş</i> .
163	طَرَشِي / طُورَشِي	Turşu	Fars. <i>turş</i> “acı”dan <i>turşi</i> “acı olan şey”.
164	طَاشَت	Taş	Fars. <i>taş</i> .
165	طَمْبُور / تَمْبُور	Tambur / Tanbur	Fars. <i>tenbūr</i> .
166	عَفَارِم	Aferin	Fars. <i>āferin</i> .
167	عَمْبَر / عَمْبَر	Anbar / Ambar	Fars. <i>enbār</i> “dolu”.
168	فَرَحَنْدَة	Ferhunde	Fars. <i>ferhunde</i> .
169	فَرْدُوس	Firdevs	Fars. <i>perdīs</i> .
170	فَرَمَان	Ferman	Fars. <i>ferman</i> . [Arapça’ya girmiş olan kelime Türkçe’den Çek diline ve Almanca’ya da geçmiştir]
171	فَرْدُء / فَرْدُء	Fıstık	Fars. <i>pistek</i> .
172	فِنْجَان	Fincan	Fars. <i>pingān</i> – <i>bingān</i> “tas, kâse”.
173	فُقْطَان	Kaftan	Fars. <i>ḥaftān</i> . [Kelime Türkçe’den Çek diline, Arapça, Macarca ve İngilizce gibi dillere de geçmiştir.
174	قَهْرَمَان	Kahraman	Fars. <i>kahremān</i> .
175	كَار	Kâr	Fars. <i>kār</i> .
176	كَاغِدْخَانَة	Kağıthane	Fars. <i>kāğid</i> ve <i>ḥāne</i> “ev, yer” ile <i>kāğid-ḥāne</i> .

177	كَيْشَة	Kepçe	Fars. <i>kefçe</i> .
178	كَاهِيَا	Kâhya	Fars. <i>ked-ḥudā</i> “ev işlerini yöneten kimse”den. [Kelime Türkçe’den Arapça ve Balkan dillerine de geçmiştir].
179	كِرَار / كِرَار	Kiler	Fars. <i>kilār</i> ’dan. Fars. <i>kār</i> “iş” ve <i>ḥāne</i> “ev, yer” > <i>kār-ḥāne</i> ’den. Kelimenin “kara” ve “hâne” kelimelerinden oluştuğu, “kara”
180	كَرْخَانَة	Kerhane	kelimesinin Türkçede “kötü” anlamında kullanıldığı ve kelimenin “karahâne” yani “kötü ev, kötülük evi” anlamında olduğu da söylenmiştir.
181	كَرْدَان	Gerdan	Fars. <i>gerden</i> .
182	كَرْسْتَة	Kereste	Fars. <i>kerāste</i> ’den.
183	كُسْبَة	Küspe / Küsbe	Fars. <i>küsbe</i> .
184	كُستِير	Köstere	Fars. <i>küştere</i> [Kelime Türkçe’den Arapça, Bulgarca ve Sırpça’ya da geçmiştir].
185	كُشْك	Köşk	Fars. <i>küşk</i> – <i>kuşk</i> .
186	كَشِيدَة	Keşide	Fars. <i>keşiden</i> “çekmek”ten <i>keşide</i> .
187	كُفْتَة	Köfte	Fars. <i>küften</i> “ezmek, dövmek”ten <i>küfte</i> . [Kelime Türkçe’den Arapça ve Balkan dillerine de geçmiştir].
188	كِلِيم	Kilim	Fars. <i>gilim</i> . [Kelime Türkçe’den Balkan, Kafkas dillerine, Arapça ve Rusça’ya da geçmiştir].
189	كَمَان	Keman	Fars. <i>keman</i> .
190	كَمَر	Kemer	Fars. <i>kemer</i> .
191	كِنَار	Kenar	Fars. <i>kenar</i> .
192	كَنِيف	Kenef	Fars.
193	كُهنَة	Köhne	Fars. <i>kuhne</i> .
194	كُوشَة	Köşe	Fars. <i>gūşe</i> > <i>kūşe</i> > <i>köşe</i> .
195	لِبْلَاب	Leblebi	Fars. <i>leblebū</i> . [Kelime Türkçe’den Arapça, Bulgarca, Sırpça ve Yunanca’ya da geçmiştir].
196	مَارِسْتَان	Maristan	Fars. <i>bimār</i> “hasta” ve yer bildiren - <i>istān</i> ile <i>bimāristān</i> > <i>māristān</i>
197	مَازَة / مَزَة	Meze	Fars. <i>meze</i> .
198	مَاشَة	Maşa	Fars. <i>māşe</i> “kısaç”.
199	مَاهِيَة	Mahiye	Fars. <i>māhi</i> “ayla ilgili”den <i>māhiyye</i> . [Türkçe’de türetilmiştir].
200	مَاهِيْتَاب / مَاهِيْتَاب	Mehtap / Mâhitab / Mahtab	Fars. <i>māh</i> “ay” ve <i>tāb</i> “ışık, aydınlık” ile <i>tāb-ı māh</i> ’tan <i>māh-tāb</i> > <i>mehtāb</i>
201	مَكُوك	Mekik	Fars. <i>mekik</i> – <i>mekūk</i> .
202	مُنْبَار / مُنْبَار / مُنْبَار	Munbar / Mumbar	Fars. <i>bunbar</i> .
203	مَنْطَش	Menteşe	Fars. <i>bend-keşe</i> ’den.
204	مَهْتَاب	Mehtap	Fars. <i>māh</i> “ay” ve <i>tāb</i> “ışık, aydınlık” ile <i>tāb-ı māh</i> ’tan <i>māh-tāb</i> > <i>mehtāb</i> .
205	مِهْرْدَار	Mühürdar	Fars. <i>muhr</i> ve <i>dār</i> “sâhip ve mâlik” olan ile <i>muhr-dār</i> .
206	مِهْمَنْدَار	Mihmandar	Fars. <i>mihmān</i> “misâfir” ve <i>dār</i> “sâhip ve mâlik olan” ile <i>mihmān-dār</i> .
207	مَهْوَش	Mehveş	Fars. <i>māh</i> > <i>meh</i> “ay”dan -veş ekiyle <i>meh-veş</i> .
208	مُورِسْتَان	Mâristan	Fars. <i>bimār</i> “hasta” ve yer bildiren - <i>istān</i> ile <i>bimāristān</i> > <i>māristān</i> .
209	مِيس / مِيز	Mis	Fars. <i>mîz</i> ’den

210	ناريمان Neriman	Fars. Yiğitliği, cesâreti ve pehlivanlığı ile meşhur Şehnâme kahramanının adı olup Türkçede “yiğit, cesur, pehlivan” anlamında ve kadın ismi olarak kullanılmıştır.
211	نازك Nazik	Fars. <i>nāzūk</i> ’ten.
212	ناظك Nazik	Fars. <i>nāzūk</i> ’ten.
213	نجات / Nejad / Nijad	Fars. <i>nijād</i> .
214	نِگار Nigâr	Fars. <i>niğār</i> .
215	نرگس Nergis	Fars. <i>nergis</i> .
216	نرجیل / نرجيلة Nargile	Fars. <i>nārgil</i> “Hindistan cevizi”nden <i>nargile</i> .
217	نرمين Nermin	Fars. <i>nerm</i> “yumuşak” ve <i>-in</i> ekiyle <i>nermin</i> .
218	نزاكت / نظاجة Nezaket	Fars. <i>nāzūk</i> > <i>nāzik</i> ’ten <i>nezaket</i> . Form Türkçe’dir. [Arapça kelimelere benzetilerek Türkçe’de türetilmiştir].
219	نِشادر Nişadır	Fars. <i>nevşādūr</i> ’dan <i>nişādūr</i> > <i>nişadır</i> .
220	نِشان / نیشان / نِشان / نیشین Nişan	Fars. <i>nişan</i> .
221	نِشانگاه Nişangah	Fars. <i>nişān</i> ve yer bildiren <i>-gāh</i> ekiyle <i>nişān-gāh</i> .
222	نِکریز Nikriz	Fars. <i>nikriz</i> .
223	نِنّة / نینی Ninni	Fars. <i>nānū</i> ’dan.
224	نِهال Nihal	Fars. <i>nihāl</i> .
225	نِوزاد Nevzat	Fars. <i>nev</i> “yeni” ve <i>zād</i> “doğmuş” ile <i>nev-zād</i> .
226	نِیازی Niyazi	Fars.
227	نِینّة / نینّة Nine	Fars. <i>nene</i> .
228	هانزاده Hanzâde	Fars. <i>hān</i> + Fars. <i>zāden</i> “doğmak; doğurmak”tan <i>zade</i> . <i>hep</i> (Kamu kelimesinin de aslı olan Fars. <i>hamāg</i> ’dan geldiği ileri sürülmektedir) ve Fars. <i>yek</i> “bir” ile <i>hep yek</i> .
229	هپیک Hepyek	Fars. <i>har</i> “eşek” ve <i>gele</i> “sürü”den <i>har-gele</i> .
230	هَرَجَلّة / هَرَجَلّة Hergele	Fars. <i>humāyūn</i> “hükümdara âit olan”dan [?].
231	هَمایونی Hümayun	Fars. <i>endam</i> .
232	هِنْدَام Endam	Fars. <i>huveydā</i> .
233	هُویدا Hüveydâ	Fars. <i>yāfte</i> “tezkire, pusula”.
234	یافطة Yafta	Fars. <i>yaver</i> .
235	یاور / یاوران Yaver	Fars. <i>yaḥni</i> “pişmiş, pişkin” [Kelime Türkçe’den Arapça, Bulgarca ve Sırpça’ya da geçmiştir]
236	یخنی Yahni	Fars. <i>yağmā</i> – <i>yāğmā</i> .
237	یغمة Yağma	Fars. <i>yek</i> “bir” ve yer bildiren <i>-gāh</i> ekiyle <i>yek-gāh</i> > <i>yegāh</i> .
238	یگاه Yegâh	

12. Farsça + Arapça Sözcükler

1	حُوش آدم Hoş Âdem	Fars. <i>hōş</i> + Ar. <i>Âdem</i> < İbr.
2	حُوشْکَدَم Hoş Kadem	Fars. <i>hōş</i> + Ar. <i>kadem</i> .
3	قُرْمِزِي / قُرْمِزِي Kırmızı	Fars. <i>kırmız</i> + Ar. <i>-ī</i> .
4	مَاهِيَنُور Mahinur	Fars. <i>māhi</i> + Ar. <i>nūr</i> .

13. Farsça + Türkçe Sözcükler

1	أَسْتَرْجِي Astarcı	Fars. <i>āster</i> – <i>ester</i> + Türk. <i>-cı</i> .
---	---------------------	--

2	بَحْصَوَانْجِي Bahçıvancı	Fars. <i>bāğçe</i> ve <i>-bān</i> ekiyle <i>bāğçe-bān</i> 'dan <i>bāğçe-vān</i> > <i>bahçevan</i> > <i>bahçıvan</i> . + Türk. -cı.
3	پَرَاوِزْجِي Pervazcı	Fars. <i>pervez</i> 'den + Türk. -ci.
4	بُستَانْجِي Bostancı	Fars. <i>būstān</i> , <i>bū</i> “koku” ve yer bildiren <i>-istān</i> > <i>-sitān</i> ekiyle <i>bū-sitān</i> > <i>būstān</i> “koku yeri”. + Türk. -ci.
5	قَادِن بَمْبَةِ Pembe kadın	Fars. <i>penbe</i> “pamuk”tan (?)Eski Türk. <i>kātūn</i> < Soğd. <i>hātūn</i> < <i>hātēn</i> .
6	تُفَکْشِي / تُوْفَکْجِي Tüfekçi	Fars. <i>tufeng</i> + Türk. -ci.
7	تُتْبَکْشِي / تُمْبَکْشِي Tömbekici	Fars. <i>tenbākū</i> < İtal. <i>tabaco</i> + Türk. -ci.
8	تَمَرْجِي Tımarcı	Fars. <i>timār</i> + Türk. -ci.
9	تُوْفَکْشِي / تُوْفَکْجِي / تُمْبَکْشِي Tüfekçi	Fars. <i>tufeng</i> + Türk. -ci.
10	چَاشْنِکِير / Çeşnıcı	Fars. <i>çāşni</i> “tat, lezzet” ve <i>gir</i> “tutan, alan” ile <i>çāşni-gir</i> . Fars. <i>çāşni</i> “tat, lezzet” + Türk. -ci.
11	حَآنجِي Hancı	Fars. <i>hān</i> + Türk. -ci.
12	خُرْدَوَاتِي / خُرْدَاجِي Hurdacı	Fars. <i>hurde</i> “yenilmiş şey, kırıntı” + Türk. -ci.
13	خَرْمَنْجِي Harmancı	Fars. <i>harmen</i> – <i>hirmen</i> + Türk. -ci.
14	خَسْتَاک Hastalanmak	Fars. + Türk. <i>geçişsiz f.</i> (< <i>hasta+lan-mak</i> .
15	دُبِش Düş	Fars. <i>dū</i> “iki” ve Türk. <i>beş</i> ile <i>dū beş</i> .
16	زَرَحْجِي Zirhçi	Fars. <i>zirih</i> – <i>zirh</i> + Türk. -çi.
17	زُمْبِجِي Zımbacı	Fars. <i>sunbe</i> + Türk. -cı.
18	سُفْرَجِي Sofracı	Fars. <i>sufra</i> + Türk. -cı.
19	شِشْنِجِي Çeşnıcı	Fars. <i>çāşni</i> + Türk. -ci.
20	شِفْتِشِي / شِفْتِشِي Çift işi	Fars. <i>cuft</i> “zevç, eş; tek olmayan” + Eski Türk. <i>ış</i> + <i>i</i> .
21	شَمَاشِرْجِي Çamaşırcı	Fars. <i>cāme</i> “elbise” ve <i>şūy</i> “yıkayan” ile <i>cāme-şūy</i> 'dan + Türk. -cı.
22	شُورْجِي Çorbacı	Fars. <i>şūr</i> “tuzlu” ve <i>ābā</i> > <i>bā</i> “yiyecek” ile <i>şūr-bā</i> + Türk. -cı.
23	شِيش بيش Şeşbeş	Fars. <i>şeş</i> “altı” ve Türk. <i>beş</i> ile <i>şeş beş</i> .
24	صَابُونْجِي Sabuncu	Fars. <i>şābūn</i> < Lat. <i>sapo</i> + Türk. -cu.
25	طُرْشْجِي Turşucu	Fars. <i>turş</i> “acı”dan <i>turşi</i> “acı olan şey” + Türk. -cu.
26	عَطْشْجِي / آتَشْجِي Ateşçi	Fars. <i>āteş</i> < Süry. + Türk. -çi.
27	عَنْبَرْجِي / Anbarcı / Ambarcı	Fars. <i>enbār</i> “dolu” + Türk. -cı.
28	فُرْدُكِي / فُرْدُكِي Fıstıkî	Fars. <i>fıstık</i> ve Türk. nispet eki <i>-i</i> ile <i>fıstıkî</i> .
29	کِرَارْجِي Kilerci	Fars. <i>kilār</i> + Türk. -ci.

30	كَشَك Keşkek	Fars. <i>keşkek</i> < <i>keşk</i> ve Türk. küçültme eki <i>-ek</i> .
31	كَلْبَش Kelepçe	Fars. <i>kelābe</i> “iplik çilesi” ve Türk. küçültme eki <i>+çe</i> ile <i>kelābe+çe</i> ’den.
32	كَمَانِجِي Kemancı	Fars. <i>keman</i> + Türk. <i>-cı</i> .
33	كَمَنْجَة Kemançe	Fars. <i>kemān</i> ve Türk. küçültme eki <i>-çe</i> ile <i>kemān-çe</i> ’den.
34	كُھْنِجِي Köhneci	Fars. <i>kuhne</i> + Türk. <i>-ci</i> .
35	مِيرَالَاي Miralay	Fars. <i>mir</i> “bey, emîr” ve Türk. <i>alay</i> ile <i>mir-i alay</i> > <i>mir-alay</i> .
36	نَازِلِي / نَظْلِي Nazlı	Fars. <i>nāz</i> + Türk. <i>-lı</i> .
37	نِشَانِجِي / نِشَانِجِي Nişancı	Fars. <i>nişan</i> + Türk. <i>-cı</i> .
38	نِیْنِیْن Nevin	Fars. <i>nev</i> “yeni” ve Türk. <i>-in</i> ilgi ekiyle <i>nevin</i> .
39	یَغْمَاجِي Yağmacı	Fars. <i>yağmā</i> – <i>yāğmā</i> + Türk. <i>-cı</i> .

14. Farsça + Yunanca Sözcükler

1	جُلْفِدَان Gülfidan	Fars. <i>gul</i> + Yun. <i>phytane</i> .
---	---------------------	--

15. Fransızca Kökenli Sözcükler

1	إِسْبَلَايْت Apolet	Fr. <i>épaulette</i> < <i>épaul</i> “omuz”.
2	أوتيل Otel	Fr. <i>hôtel</i> < Lat. <i>hospitale</i> “kimsesizler ve yolcular için barınak, misâfirhâne”.
3	أَوْنَطَة Avanta	< Fr. <i>avantage</i> .
4	بَابُور / وَابُور Vapur	Fr. <i>vapeur</i> < Lat. <i>vapor</i> “buhar”; <i>bateau à vepeur</i> ’den kısaltma.
5	بَالْطُو / بَلْطُو Palto	Fr. <i>paletot</i> < İng.
6	بِرْسْتِيْج Prestij	Fr. <i>prestige</i> < Lat. <i>prestigium</i> “oyun, düzen, hîle”.
7	بُرْنُس Bornoz	Fr. <i>burnous</i> < Ar. <i>burnus</i> < Yun. < Lat.
8	بِرِيْزَة Priz / Berize	Fr. <i>prise</i> .
9	بَلْكَوْنَة Balkon	Fr. <i>balcon</i> < İtal.
10	بَنْدُول Pandül	Fr. <i>pendule</i> < Lat.
11	بَنْسَة Pense	Fr. <i>pincé</i> .
12	بَنْكِيْر Banker	Fr. <i>banquier</i> < İtal.
13	بُولِيْس Polis	Fr. <i>police</i> < Lat. <i>politia</i> < Yun. <i>politeia</i> < <i>polis</i> “şehir”.
14	بِيْجَامَا / بِيْجَامَا Pijama	Fr. <i>pyjama</i> < İng. < Fars. <i>pāy-cāme</i> “bacak elbisesi” < Hint.
15	بِيرِيْة Bere	Fr. <i>béret</i> < Lat.
16	تُل Tül	Fr. <i>tulle</i> . [Fransa’da Tulle şehrinin adından].
17	تَنْتَنَة Tentene	Fr. <i>dentelle</i> .
18	جَاز Gaz	Fr. <i>gaz</i> . [Lat. <i>chaos</i> ’tan Van Helmont tarafından türetilmiştir].

19	خَرْطُوش	Kartuş	Fr. <i>cartouche</i> < İtal.
20	دُوسِيَّة	Dosya	Fr. <i>dossier</i> .
21	رِيُون	Reyon	Fr. <i>rayon</i> .
22	سِرَامِيك	Seramik	Fr. <i>céramique</i> < Yun.
23	شِفْرَة	Şifre	Fr. <i>chiffre</i> < Lat. < Ar. <i>şifr</i> “sıfır”.
24	صَامُولَة	Somun	Fr. <i>saumon</i> < Lat.
25	طَرَابِيْزَة	Tarabiza	Fr. <i>trapeze</i> .
26	فِرْقَاطَة	Firkate / Firkata	İtal. <i>fregata</i> .
27	فِلْمَنْك	Felemenk	Flaman. <i>vlaming</i> ve Fr. <i>flameng</i> ’den.
28	قَوْمَانْدَان / قَوْمَانْدَان / كُومَنْدَان	Kumandan	Fr. <i>commandant</i> .
29	كَابِل	Kablo	Fr. <i>câbleau – câblot</i> < Lat.
30	كَابِيْشُون	Kapüşon	Fr. <i>capuchon</i> < İtal.
31	كَازُوْرَة / چُرُوْر أَزُوْرَة	Gazoz	Fr. <i>gazeuse</i> .
32	كَانْتِيْن	Kantin	Fr. <i>cantine</i> < İtal.
33	كَاوْتَشُوك / كاوْتَش	Kauçuk	Fr. <i>caoutchouc</i> < İsp. [Ekvator yerlilerinin dilinden].
34	كَبُوْد	Kaput	Fr. <i>capote</i> .
35	كَرُوْكِي	Kroki	Fr. <i>croquis</i> .
36	كَشْمِيْر	Kaşmir	Fr. <i>cachemire</i> < İng. [Keşmir yer adından].
37	كُمْسَارِي / كُمْسَرِي	Komiser	Fr. <i>commissaire</i> < Lat.
38	كُمِيْسْيُون / كُومِيْسْيُون	Komisyon	Fr. <i>commission</i> < Lat.
39	كَنْبَة	Kanepe	Fr. <i>canapé</i> < Lat. < Yun.
40	كُولِيْرَا	Kolera	Fr. <i>choléra</i> < Lat. < Yun. [Kelime XIX. yüzyıl ortalarında gazete aracılığıyla Türkçe’ye geçmiştir].
41	كُومِيْسْيُونْجِي / كُومِيْسْيُونْجِي	Komisyoncu	Fr. <i>commission</i> < Lat. + Türk. -cu.
42	كُونْيَاك	Konyak	Fr. <i>cognac</i> . [Fransa’da Cognac şehrinin adından].
43	مَارِيْشَال	Mareşal	Fr. <i>maréchal</i> < Alm. <i>markhaskalk</i> “at bakıcısı”.
44	نَفْتَالِيْن	Naftalin	Fr. <i>naphtaline</i> < Yun.

16. Fransızca + Farsça Kökenli Sözcükler

- 1 أَنْتِيخَانَة Antikhane Fr. *antique* < Lat. + Fars. *hāne* “ev, yer”.

17. Fransızca + Türkçe Kökenli Sözcükler

- 1 أَوْنَطَاجِي /
عَوْنَطَاجِي Avantacı < Fr. *avantage* + Türk. -cı.
- 2 بَلْفَاجِي Valfçı Fr. *valve* < Lat. + Türk. -ci.
- 3 ثُرْمِبِطَاجِي /
ثُرْمِبِطَاجِي /
طُرْمِبِطَاجِي Trompetçi Fr. *trompette* + Türk. -ci.
- 4 تَكْسَاجِي Taksici Fr. *taxi* + Türk. -ci.
- 5 تِلْغَرَاغَاجِي Telgrafçı Fr. *télégraphe* < Yun. *têle* “uzak” ve *graphie* “yazmak” + Türk. -ci.
- 6 تِلْفِزْيُونْجِي Televizyoncu Fr. *télévision* + Türk. -ci.
- 7 جُرْنَالْجِي Gazeteci Fr. *journal* < Lat. + Türk. -ci.
- 8 قَوْمِشْيُونْجِي Komisyoncu Fr. *commission* < Lat. + Türk. -cu.

18. İbranice + Farsça Kökenli Sözcükler

- 1 حَاخَامْخَانَة Hahamhane İbr. *hāhām* “bilge, hakim” + Fars. *hāne* “yer” ile *hāhām-hāne*.

19. İngilizce Kökenli Sözcükler

- 1 فَنْجَرِي Fenceri İng. *finger*.
- 2 ثُرْمَاي Tramvay İng. *tramway*.
- 3 دَامْبَر Damper İng. *dumper*.
- 4 سِتْبِن Stepne İng. *stepney*.
- 5 كِرَانْK Krank İng. *crank*.

20. İspanyolca Kökenli Sözcükler

- 1 كَنَارِيَا Kanarya İsp. *canario*.

21. İtalyanca Kökenli Sözcükler

- 1 أَرَوَانَة / قَرَوَانَة Karavana İtal. *carovana* “gemi”.
- 2 أُسْتُنْج / أُسْتُنْج Ustunç İtal. *astuccio*.
- 3 اِسْتِنْجَة İstinga İtal. *stinga*.
- 4 اِسْطَمْبَة Istampa İtal. *stampa*.
- 5 اِسْكَندِيل İskandil İtal. *scandiglio*.

6	الْبَانْدَا / الْبَنْدَة / الْبَنْضَة	Alabanda	İtal. <i>alla banda</i> .
7	الْأَسْطَة / الْبَسْطَة	Alesta	İtal. <i>allesta</i> < Lat.
8	بَارْجَة	Barka	İtal. <i>barca</i> .
9	بَانْيُو	Banyo	İtal. <i>bagno</i> < Lat.
10	بِرَافُو	Bravo	İtal. <i>bravo</i> .
11	بُرُوفَة	Prova	İtal. <i>prova</i> < Lat.
12	بَسْطَة	Pasta	İtal. <i>pasta</i> < Lat. < Yun.
13	بَطَاطِس	Patates	Amerika yerlilerinin dilinden İspanyolca aracılığıyla çeşitli Avrupa dillerine geçen kelime Türkçe'ye İtalyanca ve Yunanca'dan girmiştir.
14	بُلْطَة	Volta	İtal. <i>volta</i> < Lat.
15	بُوسْطَة	Posta	İtal. <i>posta</i> < Lat.
16	بُوصْلَة	Pusula	İtal. <i>bussola</i> .
17	بُولُوتِيْكََة	Politika	İtal. <i>politica</i> < Yun.
18	بِيرَة	Bira	İtal. <i>birra</i> < Alm. <i>bier</i>
19	تَرْسَانَة / تَرْسَخَانَة	Tersane	İtal. <i>tersana</i> <
20	تُوكَة	Toka	İtal. <i>tocca</i> < <i>toccare</i> “dokunmak, el sıkmak” < Lat.
21	تِيَاتْرُو	Tiyatro	İtal. <i>teatro</i> < Lat. < Yun.
22	تِيلَة	Tele / Tela	İtal. <i>tela</i> < Lat.
23	كَنْش / كَانَة	Kanca	< İtal. <i>ganzo</i> .
24	جُويْطَة	Cıvata	İtal. <i>giaveta</i> .
25	دُزِينَة	Düzine	İtal. <i>dozzina</i> < Lat.
26	دُومَان	Dümen	İtal. <i>timón</i> .
27	رَشِيْئَة / رُوشِيْئَة	Reçete	İtal. <i>ricetta</i> .
28	رِنْجَة	Ringa	İtal. <i>aringa</i> < Alm.
29	زُبُون	Zıbın	İtal. <i>zipon</i> .
30	سَلْطَة	Salata	İtal. <i>salata</i> .
31	سُوبِيَة	Sübye	İtal. <i>zupya</i> .
32	ضَامَة	Dama	İtal. <i>dama</i> .
33	طَاوْلَة	Tavla	İtal. <i>tavola</i> < Lat. <i>tabula</i> “tahta”.
34	طَبَة	Tapa	İtal. <i>tappo</i> .
35	طُرْمَبَة / طُلْمَبَة	Tulumba	İtal. <i>tromba</i> > <i>turumba</i> > <i>tulumba</i> . [Kelime Türkçe'den Farsça, Arapça ve Yunanca'ya da geçmiştir]

36	عَنْدُور / عَنْدُورَة Kundura	İtal. <i>condura</i> < Yun. <i>cothurne</i> “Romalı artistlerin giydiği kayışlı çedik”. [Kelime Türkçe’den Arapça ve Sırpça’ya da geçmiştir].
37	فَابْرِيكَا Fabrika	İtal. <i>fabbrica</i> < Lat.
38	فَالْصُو Falso	İtal. <i>falso</i> < Lat.
39	فَانِلَة / فَنِلَة / فَنِلَة Fanila	İtal. <i>flanella</i> < İng.
40	فُونِيَة Fünye	İtal. <i>fogna</i> .
41	فِيُونَكَة Fiyonk	İtal. <i>fiocco</i> .
42	قُرْصَان Korsan	İtal. <i>corsaro</i> .
43	قَرَوَانْجِي Karavanacı	İtal. <i>carovana</i> “gemi” + Tür. -cı.
44	قَلْشِين Kalçın	İtal. <i>calzino</i> .
45	قَمَرَة Kamara	İtal. <i>camara</i> .
46	كَازِينُو Gazino	İtal. <i>casino</i> .
47	كَنْدُورَة / كَنْدُورَة / كَنْدُورَة Kundura	İtal. <i>condura</i> < Yun. <i>cothurne</i> “Romalı artistlerin giydiği kayışlı çedik”. [Kelime Türkçe’den Arapça ve Sırpça’ya da geçmiştir].
48	كُولُونِيَا Kolonya	İtal. <i>colonia</i> . [Köln (Cologne) şehrinin adından].
49	لُوكَنْدَة Lokanta	İtal. <i>locanda</i> “han, pansiyon” < Lat.
50	لِيمُونَاتَا Limonata	İtal. <i>limonada</i> < <i>limone</i> “limon”.
51	مَازُورَة Mezura	İtal. <i>mesura</i> .
52	مَآكِينَة / مَآكِينَة Makine	İtal. <i>macchina</i> < Lat. < Yun.
53	مُوبِيلِيَا Mobilya	İtal. <i>mobilia</i> < Lat.) [Kelime önce İtalyanca’dan Türkçe’ye geçmiş, daha sonra Fransızca’dan <i>möble</i> şekli girmiştir; bugün daha çok <i>mobilya</i> kullanılmakla birlikte <i>möble</i> biçimi bâzı bölgelerde yaygındır].
54	مِيدَالِيَة Madalya	İtal. <i>medaglia</i> < Lat.
55	نُومَرَة Numara	İtal. <i>numero</i> < Lat.
56	وَرْدِيَة Vardiya	İtal. <i>vardia</i> .

22. İtalyanca + Türkçe Kökenli Sözcükler

1	بُوسْطَاجِي / بُوسْطَاجِي Postacı	İtal. <i>posta</i> < Lat. + Türk. -ci.
2	تِيَاتَرُجِي Tiyatrocu	İtal. <i>teatro</i> < Lat. < Yun. + Türk. -ci.
3	دُومَانْجِي Dümenci	İtal. <i>timón</i> + Türk. -ci.
4	طَآوُلْجِي Tavlacı	İtal. <i>tavola</i> < Lat. <i>tabula</i> “tahta” + Türk. -cı.
5	طُلْمَبْجِي Tulumbacı	İtal. <i>tromba</i> > * <i>turumba</i> > <i>tulumba</i>) [Kelime Türkçe’den Farsça, Arapça ve Yunanca’ya da geçmiştir] + Türk. -cı.

6	كُنْدُرَجِي Kunduracı	İtal. <i>condura</i> + Türk. -cı.
7	لُوكَنْدَجِي Lokantacı	İtal. <i>locanda</i> “han, pansiyon” + Türk. -cı.
8	مَكْنَجِي Makinacı	İtal. <i>macchina</i> < Lat. < Yun. + Türk. -cı.

23. Latince Kökenli Sözcükler

1	بَالَة Pala	Akdeniz dilleri yoluyla Lat. <i>pala</i> “kürek”ten.

24. Macarca Kökenli Sözcükler

1	بَلَاصُفَة Palaska	Mac. <i>palaska</i> < Slav.
2	حَنْطُور Hantur	Mac. <i>hintū</i> “binek”den.

25. Moğolca Kökenli Sözcükler

1	أَغَا / آقَا Ağa, aga	Moğ. <i>ākā</i> “ağabey”.
2	جِيلَان Ceylan	< Moğ. <i>cegeren</i> > <i>ceyran</i> , <i>aslan</i> ve <i>kaplan</i> gibi kelimelerin etkisiyle <i>ceylân</i>) [Moğolca’dan doğrudan veya Farsça yoluyla Türkçe’ye giren kelime komşu dillere de geçmiştir]

26. Moğolca + Farsça Kökenli Sözcükler

1	جَبَه خَانَة / جَبَخَانَة Cephane	Moğ. <i>cebe</i> “zırh, silâh” ve Fars. <i>hāne</i> “yer, ev” ile <i>cebe-hāne</i> ’den.
2	يَسَاقُجِي Yasakçı	Moğ. <i>yasag</i> + Türk. -çı.

27. Portekizce Kökenli Sözcükler

1	بُرْتَقَال / بُرْتَقَان Portakal	(Portekiz’in batı dillerindeki ismi olan <i>Portugal</i> adından)
[Portekizli tüccarlar tarafından XVI. yüzyılda Uzakdoğu’dan Avrupa’ya getirildiği için bu adı almıştır]. |
|---|----------------------------------|---|

28. Rumence Kökenli Sözcükler

1	شَنْطَة Çanta	< Rume. <i>geanta</i> [?].

29. Slav Kökenli Sözcükler

1	بُوعَاشَة / بُوعَاشَة / بُوعَاشَة Poğaça	Slav. <i>pogaça</i> < İtal. <i>fogaccia</i> .

30. Türkçe Kökenli Sözcükler

1	أَقْطَاي	Aktay	Türk.
2	الْثُون	Altın	Eski Türk. <i>altun</i> ; kökü kesin olarak belli değildir.
3	الْتِينْجِي	Altıncı	Türk.
4	أَوْرْمَة / قَوْرْمَة / قَاوْرْمَة	Kavurma	Türk.
5	آيْش / قَايْش	Kayış	Eski Türk. <i>kağış</i> .
6	أَبَاظَة	Abaza	Türk.
7	أَبْلَة / أَبْنَة	Abla	Eski Türk. <i>apa</i> “yaşça büyük kızkardeş”ten [?].
8	أَبِيَه	Abi	Türk.
9	أَتَك	Etek	Eski Türk. <i>etek</i> ; kökü belli değildir.
10	أَجْنَة	İğne	Eski Türk. <i>yigne</i> . [Kökü kesin olarak belli olmayan kelimenin başındaki “y” sesi sonradan türemiştir]
11	إِخْتِيَار	İhtiyar	Türk. (Şemseddin Sâmî’ye göre Arapça <i>sâhibü’l-ihitiyar</i> “seçme hakkı elinde bulunan kimse” tamlamasından kısaltma yoluyla ortaya çıkmış olmalıdır) [Eskiden galat sayıldığı için bunun yerine <i>koca</i> kelimesi kullanılırdı]
12	أَرَاْجُوز / قَرَاْجُوز / قَرَهْ جُوز	Karagöz	Türk.
13	قَرَاْفُوشْ أَرْعُوشْ /	Karakuş	Türk.
14	أُرْدِي / أُرْدِي / أُرْدُو	Ordu	Eski Türk. <i>ordu</i> “karargâh, hâkânın oturduğu şehir” < Moğ. <i>orda</i> .
15	أُرْدُخَانَة	Orduhane	Eski Türk. <i>ordu</i> “karargâh, hâkânın oturduğu şehir” < Moğ. <i>orda</i> . + Fars. <i>hâne</i> “ev, yer”.
16	أُرْسَلَان / أَصْلَان	Arslan	Eski Türk. <i>arslan</i> .
17	قَرَانْ أَرَانْ /	Kazan	Eski Türk. <i>kazğan</i> “sel sularının yardığı yer” < <i>kaz-ğan</i> ; “kazan” anlamını daha sonra kazanmıştır.
18	أُزْبَك	Özbek	Türk.
19	أَزْمَة / قَزْمَة / قَاْزْمَة	Kazma	Türk.
20	إِسْتِك / أَسْتِك / كُسْتِك / كُوسْتِك	Köstek	Türk. < <i>köste-k</i> ; <i>köste-mek</i> fiili halk ağzında “hayvanın ayaklarını iple bağlamak” anlamında kullanılır.
21	أَسْكِي	Eski	Eski Türkçe’den beri kullanılır.
22	أَشْتَك	Heşte	Türk.
23	أَشْكِين	Eşkin	Eski Türk. <i>eşkin</i> < <i>eş-mek</i> “koşmak”.
24	إِكْنَجِي / إِيْجْنَجِي / كُنْجِي	İkinci	Eski Türk. <i>ikki</i> + nci.

25	الَاجَة Alaca	Eski Türk. <i>ala</i> “beyaz tenli kimse; hastalıklı kimse” + <i>ca</i> .
26	الَاضِيش / آدَاش Adaş	Eski Türk. <i>āt</i> + <i>daş</i> .
27	الَاضِيش / يُولْدَاش Yoldaş	Eski Türk. <i>yöl</i> + <i>daş</i> .
28	الْجِي / الْجِي Elçi	Eski Türk. <i>il</i> “ülke, yabancı ülke”den <i>il+çi</i> .
29	الْدَوَان Eldiven	Eski Türk. <i>elig</i> : <i>el</i> ’den türediği anlaşılan ve yalnız Türkiye Türkçesi’nde kullanılan kelimedeki <i>diven</i> ögesi açıklanamamaktadır.
30	أَمْبَاشِي / أُنْبَاشِي / أُونْبَاشِي Onbaş	Türk.
31	الْجِي İnci	Eski Türk. <i>yinçü</i> < Çin. <i>çen-çu</i> .
32	الْكَشَارِي / يَنِي / جَرِي Yeniçeri	Türk.
33	أَوْدَة / أَوْضَة Oda	Eski Türk. <i>otāğ</i> .
34	أُورْطَة Orta	Eski Türk. <i>ortu</i> .
35	أُوزِي / قُوزِي Kuzu	Eski Türk. <i>kozi</i> .
36	أُوغْلِي Oğlu	Eski Türk.
37	أُويَة Oya	Türk. Lehçelerde geçen <i>oya-mak</i> “dikiş dikmek” veya aynı anlamdaki Moğolca <i>eyi-mek</i> fiillerinden gelmiş olabilir; bâzı dilcilere göre ise aslı Yun. <i>úia</i> kelimesidir.
38	أُويْمَة Oyma	Türk.
39	أُويْمَجي Oymacı	Türk.
40	أُويُون / أَيْون Oyun	Eski Türkçe’den beri kullanılır; * <i>oy-mak</i> “ oynamak”tan <i>oy-u-n</i> .
41	أَيْبِك Aybek	Türk.
42	إِكْبِير İki bir	Türk.
43	إِيْو İyi	Eski Türk. <i>edgü</i> > <i>edgü</i> > * <i>eygü</i> > <i>eyü</i> > <i>eyi</i> > <i>iyi</i> .
44	أَيْوَة Evet	Eski Türk. <i>evet</i> – <i>emet</i> .
45	بَابَا غَنُوج Baba Gannuş	Türk.
46	بُوجَة / بُقْجَة / بُوْغَة / بُوْغَة Bohça	Eski Türk. <i>boğ</i> “çıkın”dan <i>boğ+ça</i> .
47	بَاش Baş	Eski Türk. <i>bāş</i> .
48	بَاش شَاوِيش Başçavuş	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Eski Türk. <i>çavuş</i> “birlik komutanı”.
49	بَاشْبُورِي / بَشْبُورِي Başboru	Eski Türk. <i>borguy</i> ; muhtemelen komşu dillerden alıntıdır.
50	بَاشْبُورُك / بَاشْبُورُك Başıbozuk	Eski Türk. <i>bāş</i> . + İyelik ekinin kalıplaşmasıyla <i>baş+ı bozuk</i> .

51	بَاغَ / باغَ Bağ / Bağa	Eski Türk. <i>bāğ</i> < <i>bā-mak</i> “bağlamak”.
52	بَايَ / بِكْ / بِبِكْ / بِيهَ / بِكُويَهَ / بِهَوِيَهَ / بِهَوَاتِي /	Eski Türk. <i>beg</i> .
53	بُتْنُ / بُوْتْنُ Bütün	Eski Türk. <i>büt-mek</i> “sona ermek”ten <i>büt-ü-n</i> .
54	بَرْدَاق Bardak	Orta Türk. [Oğuzca] <i>bart</i> “su içilen kap”tan küçültme ekiyle <i>bart+ak</i> .
55	بِرْدُو / بِرْضُو daha / Bir dahi	Eski Türk. <i>bir</i> + Eski Türk. <i>takı, tak-mak</i> ’tan zarf-fiil ekinin kalıplaşmasıyla <i>tak-ı</i> > <i>dakı</i> > <i>dağı</i> > <i>dahı</i> > <i>dahi</i> > <i>da</i> .
56	بُرْغُل Burgul / Bulgur	Türk. [Kelime Türkçe’den <i>bulgur</i> ve <i>burgul</i> şekillerinde komşu dillere de geçmiştir].
57	بُرْغِي / بِرَاغِي Burgu	Türk.
58	بَرْمَقْ / بَارْمَقْ / بَرْنَقْ Parmak	Türk. < <i>barmak</i>) [XIII. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanmıştır; Eski Türkçe’de parmağa <i>eñek</i> deniyordu].
59	بُرْمَهَ / بُورْمَهَ Burma	Eski Türk. <i>bür-me</i> “büzme”.
60	Bürümcük / بُرْنُجْ / بُرْنُجْ / بُرْنُجْ / بُرْنُجْ Bürüncük / Bürümcek / Bürüncek	Türk. < <i>bürü-n+cük – bürü-n+cek</i> , <i>n ~ m</i> değişikliğiyle <i>bürüm+cük – bürüm+cek</i> .
61	بِرْوَغْتَب Beri-Öte	Eski Türk. <i>berü</i> ; kökü kesin olarak belli değildir + Eski Türk. <i>öte, öt-mek</i> “geçmek, saplanmak, yarıp içine girmek”ten zarf - fiil ekinin kalıplaşmasıyla <i>öt-e</i> .
62	بِرْينْجِي Birinci	Eski Türk. < <i>bir+i+nci</i> .
63	بُرْزُ Bozuk	Türk. < <i>boz-u-k</i> .
64	بَسْطَرْمَهَ / بَسْطَرْمَهَ / بَاَصْدَرْمَهَ Pastırma	Türk. <i>bastır-mak</i> ’tan fiil ismi ekinin kalıplaşmasıyla <i>bastır-ma</i> .
65	بِش Beş	Eski Türk. <i>biş</i> .
66	بِشْقَه Başka	Türk. < <i>baş+ka</i> [?].
67	بِشْله Beşli	Eski Türk. <i>biş</i> + -li.
68	بِشْلُقْ / بِشْلُقْ Başlık	Eski Türk. <i>bāş</i> + -lık.
69	بِشْنَجَانَه Çingene	Türk. < <i>çingāne</i> .
70	بِشْنِجِي Beşinci	Eski Türk. <i>biş</i> . < <i>beş+i+nci</i> .
71	بَصْمَه Basma	Türk.
72	بَصْمَجِي Basmacı	Türk.
73	بَطْحَجِي Batahcı	Türk.
74	بَاغَه / بَاغَه Bağa	Eski Türk. <i>bāka</i> “kurbağa”.

75	بَفْرَة Bafra	Türk.
76	بَقْلَاوَة Baklava	E. T. Türk. <i>baklağ</i> ; kökü belli değildir. [Türkçe bir türev olduğu anlaşılan kelime Arapça'ya ve Balkan dillerine de geçmiştir].
77	بِكْبَاشِي / بِنْبَاشِي / بِمْبَاشِي Binbaşı	Eski Türk. <i>bing</i> > Orta Türk. <i>ming</i> > <i>biñ</i> + Eski Türk. <i>bāş</i> + 1.
78	بَكْرَاج Bakraç	Türk. <i>bakar</i> 'dan küçültme ekiyle <i>bakar</i> +aç.
79	بَكْمِيز / بَكْمِيز Pekmez	Orta Türk. [Oğuzca] <i>bekmes</i> > <i>pekmes</i> < Fars. <i>begmāz</i> .
80	بَلْطَة Balta	Eski Türk. <i>baltu</i> > <i>baldu</i> .
81	بَلْطَاجِي Baltacı	Eski Türk. <i>baltu</i> > <i>baldu</i> + Türk. -ci.
82	بُلُوك / بُلُوك Bölük	Türk. < <i>böl-ü-k</i> .
83	بُومَبَاغ / بُونَاغ Boyun bağı	Boyun: Eski Türk. <i>boyın</i> . Bağ: Eski Türk. <i>bāğ</i> < <i>bā-mak</i> “bağlamak”. (Bir nesneyi saran şey, sargı).
84	بِنِش Biniş	Türk. < <i>bin-iş</i> .
85	بُيَاجِي / بُيَاجِي Boyacı	Türk.
86	بُورِي Boru	Eski Türk. <i>borğuy</i> .
87	بُوش Boş	Eski Türk. <i>bōş</i> .
88	بُوص Pusu	Eski Türk. <i>busuğ</i> > E. T. Türk. <i>busu</i> < <i>bus-mak</i> “pusuya yatmak”.
89	بُوغَاز Boğaz	Eski Türk. <i>boğuz</i> < <i>boğ-u-z</i> .
90	بُولَاق Bulak	Eski Türk.
91	بُويَة / بُويَة Boya	Eski Türk. <i>boğuğ</i> < <i>bodu-mak</i> “boyamak”, <i>d ~ y</i> gelişimi ve <i>u ~ a</i> değişimiyle <i>boya</i> .
92	بَيْرَق Bayrak	Eski Türk. <i>batrak</i> “ucuna bir ipek parçası takılan mızrak” [<i>batır-ak</i>] > <i>badrak</i> > <i>badrak</i> > <i>bayrak</i> .
93	بِيز Biz	Çağatay. <i>bigiz</i> .
94	بِيش Beş	Eski Türk. <i>biş</i>
95	بِيشْلِيك Beşlik	Eski Türk. <i>biş</i> + Türk. -lik.
96	بُيُورُلْدِي Buyrultu / Buyuruldu	Türk. < <i>buyurul-tu</i> .
97	تَبَة Tepe	Eski Türk. <i>töpü</i> > * <i>töpe</i> > <i>tepe</i> ; kökü belli değildir.
98	تَتِك Tetik	Eski Türk.
99	تُتُن Tütün	Eski Türk. <i>tütün</i> “duman” < <i>tüt-mek</i> .
100	تُتُنْجِي / تُونْجِي Tütüncü	Eski Türk. <i>tütün</i> “duman” < <i>tüt-mek</i> + Türk. -ci.
101	تَرَلَلِي Terelelli	Türk. ses taklidi k.
102	تُرْلِي / تُولِي / تُولِي Türülü	Eski Türk. <i>türlüg</i> .

103	تِرْنَاق	Tırnak	Eski Türk. <i>tırngak</i> .
104	تُرْلُك / طُرْلُك / طُرْلُوك	Tozluk	Eski Türk. <i>töz</i> + Türk. -lık.
105	تَطْلِي / طَطْلِي	Tatlı	Orta Türk. <i>tatlığ</i> < Eski Türk. <i>tatıglığ</i> .
106	تِك	Tek	Eski Türk. <i>tek</i> .
107	تَكْنَة	Tekne	Eski Türk. <i>tekne</i> ; kökü belli değildir.
108	تَلِيَج	Terlik	Türk. <i>ter</i> 'den <i>ter+lik</i> .
109	تِيْزَة	Teyze	Türk. <i>tagāy</i> > <i>tay</i> “dayı” ve <i>eze</i> “büyük kız kardeş” ile <i>tay eze+si</i> > * <i>tayaza</i> > * <i>teyeze</i> > <i>teyze</i> .
110	تِيْمُور	Timur	Türk.
111	چَاوِيْش / شَاوِيْش	Çavuş	Eski Türk. <i>çavuş</i> “birlik komutanı”.
112	جِرِيْثْلِي / كِرْدَلِي	Giritli	Türk.
113	جِرْمَاطِي / جِرْمَاجِي	Çizmeci / Ayakkabıcı	Türk. < <i>çiz-me</i> [çöz-me] + -ci.
114	جِرْمَة / جِرْمَة	Çizme / Ayakkabı	Türk. < <i>çiz-me</i> [çöz-me]
115	جِشْمَة	Geçme	Eski Türk. <i>keç-mek</i> 'den.
116	جِفْلَاك / شِفْلَاك	Çiftlik	Türk. < <i>çift+lik</i> “Bir çift öküzle bir yılda sürülen toprak”.
117	جَلَا جَلَا	Gele Gele	Türk. <i>gel-mek</i> 'ten istek ekinin kalıplaşmasıyla <i>gel-e</i> .
118	جُوق / جُوقَة	Çok	Eski Türkçe'de geçmez, ilk defa Hârezm Türkçesi'nde ortaya çıkmıştır.
119	جِيْص	Çiş	Türk. Ses taklidi k.
120	خَاْزُوق / قَاْزُوق / قَاْزُوق / قَاْزُوق	Kazık	Eski Türk. <i>kazınguk</i> .
121	خَرْخَشَة	Kargaşa	Eski Türk. <i>kargaş-mak</i> “lânetleşmek, kavga etmek”ten <i>kargaşa</i> .
122	دَاغ	Dağ	Eski Türk. <i>tāğ</i> .
123	دِيْشِيْك	Dipçik	Türk. < <i>dip+çik</i> .
124	دُورْتِيْجِي	Dördüncü	Türk. < <i>dört+ü+ncü</i> .
125	دِرْدِشَة	Dertleşmek	Türk. < <i>dert+leş-mek</i> < <i>dert+le-ş-mek</i> .
126	دِرِيْك	Direk	Eski Türk. <i>tirek</i> < <i>tire-mek</i> “destekleyerek dikmek, dik tutmak”.
127	دُشْمَة	Döşeme	Eski Türk. <i>töşe-mek</i> 'ten.
128	دُغُرِي / دُغُرِي	Doğru	Eski Türk. <i>toğru</i> – <i>toğuru</i> < <i>toğur-mak</i> “bir şeye doğru yönelmek”.
129	دَغِيْرِم	Değirmi	Eski Türk. <i>tegirme</i> – <i>tegirmi</i> < * <i>tegir-mek</i> “döndürmek”.

130	دُقْمَاق / دُقْمَة / دُقْمَاقَة	Tokmak	Eski Türk. <i>tokımak</i> .
131	دُلْمَة / ضُلْمَة	Dolma	Eski Türk. <i>töl-mak</i> 'tan.
132	دَمَجَانَة	Damacana	Türk. < <i>damıcana</i> < İtal. <i>damigiana</i> .
133	دِمِرْ	Demir	Eski Türk. <i>temür</i> > <i>demür</i> > <i>demir</i> .
134	دِمِرْدَاش	Demirtaş	Türk.
135	دَمْغَة	Damga	Eski Türk. <i>tamğa</i> “mühür”.
136	دَنْدُورْمَة / دَنْدُورْمَة	Dondurma	Türk. < <i>don-dur-mak</i> 'tan.
137	دُوء / دُوءَاق	Duvak	Eski Türk. <i>tüg</i> “örtü, kapak”tan küçültme ekiyle <i>tuğ+ak</i> > <i>duğak</i> > <i>duvak</i> .
138	دَوْجِي	Deveci	Eski Türk. <i>teve</i> – <i>tevey</i> (<i>teve</i> 'nin Moğolca <i>temegen</i> 'den geldiği bazı dilciler tarafından ileri sürülmüştür) + Türk. -ci.
139	دُوزَن	Düzen	Türk. < <i>düz-en</i> [?]
140	دُوش	Döş	Eski Türk. <i>töş</i> “göğüs kemiği”.
141	دُوشَك	Döşek	Türk. < <i>döşe-k</i> , Eski Türk. <i>töşek</i> < <i>töşe-mek</i> .
142	دُوقُزْنُجِي	Dokuzuncu	Türk. < <i>dokuz+u+ncu</i> .
143	دُولْمَة / ضُلْمَة	Dolma	Eski Türk. <i>töl-mak</i> .
144	دُونْمَة	Donanma	Türk. < <i>dona-n-mak</i> , Eski Türk. <i>tonan-mak</i> < <i>ton+a-n-mak</i> < <i>ton</i> “elbise”den.
145	دِيز	Diz	Eski Türk. <i>tiz</i> .
146	رَسْلَان	Arslan	Eski Türk. <i>arslan</i> ; köküyle ilgili olarak çeşitli görüşler ileri sürülmüştür.
147	رُوءَاء (رُقَاق)	Sokak	Türk. (Arapça birtakım kaynaklarda kelimenin Türkçe olduğu ifade edilirken, Türkçe bazı kaynaklarda ise Arapça kökenli olduğu söylenmektedir).
148	زَمَالِك / Üzümlük	Zemalik / Üzümlük	Eski Türk. <i>üzüm</i> < <i>üz-mek</i> “kesmek, koparmak” + -lük.
149	زَمِيلِيطَة	Zımbırtı	Türk. <i>zımbır+tı</i> .
150	سَاقِز	Sakız	Eski Türk. <i>sağız</i> – <i>sakız</i> .
151	سَاقِزْلِي	Sakızlı	Eski Türk. <i>sağız</i> – <i>sakız</i> + -lı.
152	سَاق	Saçak	Türk. <i>saç</i> “kıl”dan küçültme ekiyle <i>saç+ak</i> .
153	سَرْجَن	Sürgün etmek	Türk.
154	سَرْكِي	Sergi	Türk.
155	سِكْتِر	Siktir	Türk.
156	سَكْتِرْمَة / سَكْتِرْمَا	Sektirme	Türk. < <i>sek-tir-mek</i> 'ten.
157	سُكْلُم / سُكْلُم	Süklüm püklüm	Türk. <i>büklül-mek</i> 'ten <i>büklül-ü-m</i> > <i>büklüm</i> ve anlamı güçlendiren tekrar kelimesi <i>süklüm</i> ile yapılmış olabilir.

158	سَكْزِنْجِي	Sekizinci	Eski Türk. <i>sekkiz – sekiz</i> . < <i>sekiz+i+nci</i> .
159	سَنْجَق	Sancak	Eski Türk. <i>sānç-mak</i> “saplamak”tan > <i>sanç-ak</i> > <i>sancak</i> .
160	سَنْجَقْدَار	Sancaktar	Türk. <i>sancak</i> ’tan Fars. <i>dār</i> “tutan” ile <i>sancak-dār</i> .
161	سُونْجِي / سُنْجَة	Süngü	Eski Türk. <i>süngü</i> .
162	شَادِر	Çadır	Eski Türk. <i>çātır</i> ; Farsça <i>çāder</i> ’den veya Türkçe <i>çat-mak</i> fiilinden.
163	شَاكُوش	Çekiç	Eski Türk. <i>çekük – çeküş</i> .
164	شَاوْرْمَة	Çevirme	Eski Türk. <i>çevür-mek</i> ’ten.
165	شِپْشِپ	Şıpşıp	Türk. ses taklidi k.
166	شُبُك	Çubuk	Eski Türk. <i>çıp</i> “ince dal”dan <i>çıp+ı+k</i> > <i>çı-buk</i> > <i>çubuk</i> .
167	شُبُكْشِي	Çubukcu	Eski Türk. <i>çıp</i> “ince dal”dan <i>çıp+ı+k</i> > <i>çı-buk</i> > <i>çubuk</i> + -cu.
168	شُرُك	Çürük	Türk. < <i>çürü-k</i> .
169	شُرِيك	Çörek	Orta Türkçe’den beri kullanılır; kökü belli değildir.
170	شِش	Şiş	Eski Türk. <i>sış</i> .
171	شِش طَاوُوق	Şiş tavuk	Eski Türk. <i>sış</i> + Eski Türk. <i>takığu</i> > Orta Türk. <i>takağu</i> .
172	شِش كَبَاب	Şiş kebab	Eski Türk. <i>sış</i> + Ar. <i>kebāb</i> .
173	شِشْبِرَك	Şişbörek	Eski Türk. <i>sış</i> + <i>börek</i> .
174	شِشْخَانَة	Şişhane	Eski Türk. <i>sış</i> + Fars. <i>hāne</i> .
175	شَقْلَابَاظ	Şaklaban	Türk.
176	شَكْلَمَة	Şekerleme	Türk. < <i>şeker+le-mek</i> ’ten.
177	شَكْمَة	Çıkma	Türk. Orta Türkçe’den beri kullanılır; bazı dilcilere göre Eski Türk. <i>taşık-mak</i> > <i>tışık-mak</i> “dışarı çıkmak” fiilinden gelmiştir.
178	شَكْمَجِيه	Çekmece	Türk. < <i>çek-me+ce</i> .
179	شَلْبِي	Çelebi	Eski Türkiye Türkçesi’nde “efendi, sâhip; Rab, Tanrı” anlamlarına gelen <i>çalap</i> kelimesinin <i>ça-labı</i> şekli de vardır; <i>çelebi</i> bu ikinci şekilden gelmiş olmalıdır
180	شَلِيك	Çilek	Türk. < <i>çiğelek</i>) [Türkiye Türkçesi’nde ortaya çıkmış olup kökü tartışmalıdır].
181	شَمَاطَة / شَمَاطَة	Şamata	Türk.
182	شَمَنْدُورَة	Şamandıra	Türk. < <i>şamandura</i> < Yun. <i>tsamadoura</i> .
183	شِنْجِي	Üçüncü	Türk. < <i>üç+ü+ncü</i> .
184	شِنْدِي	Şimdi	Türk. < <i>uş imdi</i> .
185	شَوْرَة	Çevre	Türk. <i>çevir-mek</i> ’ten zarf-fiil ekinin kalıplaşmasıyla <i>çevir-e</i> .
186	شَوْرْمَة / شَاوْرْمَة	Çevirme	Eski Türk. <i>çevür-mek</i> ’ten.
187	شُومَة	Çomak	Türk.

188	شيت Çit	Türk.
189	شيش Şiş	Eski Türk. <i>sīş</i> .
190	شَيْلَة بَيْلَة Şöyle böyle	Türk. < <i>şu + ile + bu + ile</i> .
191	صَاج Sac	Türk.
192	صَاع قُولَاغَاسِي Sağ kolağası	Türk. <i>birleşik i</i> .
193	صَاغ Sağ	Türk.
194	صَاغ سَلِيم / صَاغ سَالِم Sağ salim	Orta Türk. [Oğuzca] <i>sāğ</i> + Ar. <i>selāmet</i> “kurtulmak, sağlıklı olmak”tan <i>sālim</i> .
195	صَرْمَاتِي Sarmac	Türk. <i>sarma + c</i> .
196	صَرْمَة Sarma	Eski Türk. <i>saru-mak</i> ’tan.
197	صُول Sol	Eski Türk. <i>söl</i> .
198	ضَايِن Dayan	Türk.
199	طَبَان Taban	Eski Türk. <i>taban</i> .
200	طَبْسِي / طَبْسِيَّة Tepsi	Eski Türk. <i>tevsī</i> < Çin.
201	طَبِق Topuk	Eski Türk. <i>topık</i> .
202	طَرَّة / طُغْرَاء / طُغْرَاء / طُغْرَا / تَغْرِي / طُغْرِي Tuğra	Orta Türk. [Oğuzca] <i>tuğrağ</i> . [Kelime <i>tuğrā</i> olarak Arapça ve Farsça’ya da geçmiş ve bu şekliyle Osmanlı Türkçesi’nde de kullanılmıştır].
203	طَز Toz	Eski Türk. <i>tōz</i> .
204	طَسْلَا / طَسْلَق Taslak	Türk. < <i>tasla-k</i> .
205	طُظ Tuz	Eski Türk. <i>tūz</i> .
206	طَقَم Takım	Türk. < <i>tak-ı-m</i> .
207	طَنْطَنَة Tantana	Türk. [Bazı kaynaklarda Arapça olduğu söylenmiştir].
208	طُوبَجِي Topçu	Eski Türk. <i>tōp + -çu</i> .
209	طُوبَخَانَة Tophane	Eski Türk. <i>top</i> ve Fars. <i>hāne</i> “ev, yer” ile <i>top-hāne</i> .
210	عَرَبَة / أَرَبَة / عَرَبِيَّة Araba	Kökü kesin olarak belli değildir. [Muhtemelen Türkçe olan kelime ‘araba (عربه) imlâsıyla Arapça’ya geçmiş ve Osmanlı Türkçesi metinlerinde bu imlâ ile de kullanılmıştır; ayrıca Kafkas ve Balkan dillerine ve Rusça’ya da girmiştir].
211	عَرَبَجِي Arabacı	Türk. <i>araba + -cı</i> .
212	عَرَبَخَانَة Arabahane	Türk. <i>araba + Fars. hāne</i> .
213	عَشِي Aşçı	Eski Türkçe. <i>aş + -çı</i> .
214	عَلَى بُلَاق Allak Bullak	Türk. < <i>alak bulak</i> < Moğ. <i>alag-bulağ</i> “alaca bulaca, karışık renkli”
215	عَنْتَبَلِي Antepli	Türk.
216	عُرَبِيَّة / كُرَابِيَّة Kurabiye	Türk. < <i>gurābiyye</i> . [Türkçe’de türetilmiş olmalıdır]

217	فُرْشَة Fırça	Türk.
218	فُرْن Fırın	Türk. < <i>furun</i> < Yun. <i>phournos</i> .
219	قَاين Kadın	Eski Türk. <i>kātūn</i> < Soğd. <i>hātūn</i> < <i>hātēn</i> .
220	قَاشِيق Kaşık	Eski Türk. <i>kaşuk</i> < <i>kaşı-mak</i> [~ <i>kaşa-mak</i>] “yontmak”. [Kelime Bulgarca, Sırpça ve Farsça gibi komşu dillere de geçmiştir].
221	قَاط / كَاط Kat	Türk.
222	قَاوُوق Kavuk	Eski Türk. <i>kavuk</i> “mesâne”. [Kelime Arapça, Macarca ve Sırpça’ya da geçmiştir].
223	قَاوُون / قَاوُونَة Kavun	Eski Türk. <i>kāgūn</i> .
224	قَبْرِصْلِي Kıbrıslı	Türk. <i>Kıbrıs</i> + lı.
225	قَبْوَكْتُخْدَا Kapıkethüdası	Eski Türk. <i>kapıg</i> > Orta Türk. <i>kapuğ</i> > <i>kapu</i> > <i>kapı</i> + Fars. <i>ked</i> > <i>ket</i> “ev” ve <i>hudā</i> “sâhip” ile <i>ked-hudā</i>
226	قَرَامِيدَان Kara Meydan	Eski Türk. <i>kara</i> + Ar. <i>meydan</i> .
227	قَرَان Kazan	Eski Türk. <i>kazğan</i> “sel sularının yardığı yer” < <i>kaz-ğan</i> ; “kazan” anlamını daha sonra kazanmıştır. [Kelime Farsça’ya, Balkan ve Slav dillerine de geçmiştir].
228	قَرَانْجِي Kazancı	Eski Türk. <i>kazğan</i> + -cı.
229	قَزَق Kızak	Türk.
230	قَزَق / قَزَقَة / قَزَقَة Kazık	Eski Türk. <i>kaznguk</i> .
231	قَزَلْجِي Kızılalık	Türk. < <i>kızıl</i> + <i>cık</i> .
232	قِش Kış	Kökü belli değildir. [Türkiye Türkçesi’nde XIV. yüzyıldan itibaren görülür].
233	قِشْلَاق Kışla / Kışlak	Eski Türk. <i>kışlağ</i> < <i>kışla-mak</i> .
234	قِلَاوُوظ Kılavuz	Eski Türk. <i>kulābuz</i> > <i>kulāvuz</i> .
235	قَلْبَق Kalpak	Türk. Lehçelerde kullanılan <i>kalıp</i> “kapak, örtü”den küçültme ekiyle <i>kalıp+ak</i> . [Kelime Bulgarca, Sırpça, Yunanca, Macarca, Rusça, Arapça ve Farsça gibi komşu dillere, ayrıca Avrupa dillerine de geçmiştir].
236	قُلْج Kolluk	Türk. <i>kol</i> + <i>luk</i> .
237	قَمْشَة Kamçı	Eski Türkçe’den beri kullanılır; Eski Türkçe’de at, boğa ve devenin erkeklik organına verilen <i>kamçı</i> adıyla ilgili olabilir.
238	قَمْشَاجِي Kamçıcı	Türk. <i>kamçı</i> + -cı.
239	قَنْطَرْمَة Kantarma	Türk. <i>kantar-mak</i> “su vermek, su içirmek; atın başını bağlamak”tan fiil ismi ekinin kalıplaşmasıyla <i>kantar-ma</i> .
240	قَنْبِش Kamış	Eski Türkçe’den beri kullanılır. [Kelime komşu dillere de geçmiştir].

241	قهوة Kahve	Türk. [Kelime Türkçe'den Avrupa dillerine de geçmiştir].
242	قهوجي Kahveci	Türk. < kahve + -ci.
243	قوش آغاسي Koçağası	Orta Türk. [Oğuzca] <i>koç</i> < <i>koçngar</i>) [Kelime Farsça, Macarca ve Moğolca'ya da geçmiştir] + Moğ. <i>ākā</i> “ağabey”) [Kelime batı dillerine ve <i>āgā</i> şeklinde Arapça ve Farsça'ya da geçmiştir] + sı.
244	قول Kol	Eski Türk.
245	قول آغاسي Kolağası	Eski Türk. <i>kol</i> + Moğ. <i>ākā</i> “ağabey”) [Kelime batı dillerine ve <i>āgā</i> şeklinde Arapça ve Farsça'ya da geçmiştir] + sı.
246	قايماق Kaymak	Eski Türk. <i>kayak</i> .
247	كارتة Kerte	Türk.
248	ككة Kaka	Türk. ses taklidi k.
249	كبابي Kapılı	Eski Türk. <i>kapıg</i> > Orta Türk. <i>kapuğ</i> > <i>kapu</i> > <i>kapı</i> < <i>kap-mak</i> (~ <i>kapa-mak</i>)) [Kelime Arapça, Farsça ve Balkan dillerine de geçmiştir] + -lı.
250	كديش İğdiş	Eski Türk. <i>igdiş</i> “hizmetçi, besleme; ehlî hayvan” < <i>igdi-mek</i> “eğitmek, yetiştirmek”. [Kelimenin diğer anlamları sonradan ortaya çıkmıştır].
251	كرباج Kırbaç	Türk. < <i>kır-maç</i>) [Kelime Balkan dillerine, Arapça, Rusça, Almanca ve Fransızca'ya da geçmiştir].
252	كرجة / كورجة Görece	Türk. < <i>göre+ce</i> .
253	كرك Kürk	Eski Türkçe'den beri kullanılır; kökü belli değildir. [Kelime Arapça, Farsça, Bulgarca ve Sırpça'ya da geçmiştir].
254	كركة Kereke	Türk.
255	كركون / كراكون / قرة قول Karakol	E. T. Türk. <i>karavul</i> “gözcü, nöbetçi; karakol” < Moğ. <i>karağul</i> . [<i>Karakol</i> şekline girmesinde Türkçe <i>kol</i> “asker” kelimesinin etkisi olmalıdır; kelime Arapça, Kafkas ve Balkan dillerine de geçmiştir].
256	كريك / كوريك / كورك Kürek	Eski Türk. <i>kürgek</i> < <i>kürigek</i> < <i>küri-mek</i> “yeri eşmek”.
257	كزلك Gezlik	Eski Türk. <i>kezik</i> “çakı”.
258	كزلك Gözlük	Eski Türk. <i>köz</i> < * <i>kö-z</i> + -lük.
259	كسيم Kesim	Türk. < <i>kes-i-m</i> .
260	كشك الماز / كشك الماظ Kuşkonmaz	Türk. <i>kon-mak</i> 'tan isim-fiil ekinin kalıplaşmasıyla <i>kuş kon-maz</i> .
261	كلبسطة / كلبسطي / كولبصدي / كولبسطي / كولبصدي Külbastı	Türk. <i>bas-mak</i> 'tan görülen geçmiş zaman ekinin kalıplaşmasıyla <i>kül bas-tı</i> .
262	كلبوش Kalpuş	Türk.

263	كُنفَة Künefe	Türk. [Bazı kaynaklarda Arapça olduğu ifade edilmektedir.].
264	كُنْجِي İkinci	Eski Türk. <i>ikki</i> + <i>nci</i> .
265	كُنْدُوز Kunduz	Eski Türkçe'den beri kullanılır; kökü belli değildir.
266	كُوبْرِي / كُوبْرِي Köprü	Eski Türk. <i>köprüg</i> ; <i>köpür-mek</i> fiilinden türediği ileri sürülmüşse de kökü kesin olarak belli değildir. [Kelime Arapça'ya ve Balkan dillerine de geçmiştir].
267	كُورْكَ / كُورْكَ Kürk	Eski Türkçe'den beri kullanılır; kökü belli değildir. [Kelime Arapça, Farsça, Bulgarca ve Sırpça'ya da geçmiştir].
268	كُوزَال Güzel	Türk. < <i>gözel</i> < <i>göz+el</i> .
269	كُولْتُك / كُولْتُك Koltuk	Eski Türk. <i>koltuk</i> – <i>koltuk</i> .
270	كِيْب Kib	Türk.
271	كِيْمْدِر؟ Kimdir?	Türk.
272	لَاظُوغْلِي / لَاظُوغْلِي Lazoğlu	Türk.
273	لَتْظَانَة Latzana	Türk.
274	مَنْوِيْش Meneviş	Türk. < <i>menevş</i> < Fars. <i>benefş</i> “menekşe rengi”nden.
275	مَنْوِيْشِي Menevişli	Türk. < <i>menevş</i> < Fars. <i>benefş</i> “menekşe rengi”nden. + -li.
276	نَيْسَة Neyse	Türk. < <i>ne+ise</i> .
277	هَانِم Hanım	Türk. < <i>hanım</i> , <i>han</i> 'dan iyelik ekinin kalıplaşmasıyla [?]
278	كَادِنْكَ / كَادِنْكَ Kadınca / Kadınsı	Türk.
279	وَجَاقْ / وَجَاقْ Ocak	Orta Türk. <i>oçak</i> < Eski Türk. <i>öt</i> “ateş”. [Kelime Arapça, Farsça ve Rusça'ya, ayrıca Kafkas ve Balkan dillerine de geçmiştir].
280	وِيرْگُو Vergi	Türk. < <i>ver-gi</i> < <i>vir-gü</i> < Eski Türk. <i>birgü</i> < <i>bir-mek</i> “vermek”.
281	يَا ... يا ... ya... ya...	Türk.
282	يَاَة / يَاَة Yaka	Eski Türk. <i>yaka</i> “uç, sınır”, <i>yak-mak</i> “yakın olmak”tan. [Kelime Türkçe'den komşu dillere de geçmiştir].
283	يَاَزْجِي Yazırcı	Türk.
284	يَاْظ Yazı	Eski Türk. <i>yazı</i> < <i>yaz-mak</i> “yaymak”.
285	يَاْمَة Yama	Eski Türk. <i>yamağ</i> < <i>yama-mak</i> .
286	يَاْمِيْش Yemiş	Eski Türk. <i>yimiş</i> ; <i>ye-mek</i> kökünden geldiği ileri sürülmüşse de -miş ekinin buradaki fonksiyonu tam belli değildir; bâzı dilcilere göre ise <i>yem+iş</i> olarak açıklanabilir. [Kelime Türkçe'den Arapça ve Bulgarca'ya da geçmiştir].
287	يَاْوَْش Yavaş	Eski Türk. <i>yavaş</i> “yumuşak huylu, uysal”.

288	يَاي Yay	Eski Türk. <i>yā</i> ; kelime daha sonra uzun <i>a</i> 'nın etkisiyle <i>yay</i> biçimini almıştır.
289	يَدْنَجِي Yedinci	Eski Türk. <i>yitti – yiti > yiddi > yedi+nci</i> .
290	يَشْمَك Yaşmak	Eski Türk. <i>yaş-mak</i> “gizlenmek”ten fiil ismi ekinin kalıplaşmasıyla. [Kelime komşu dillere de geçmiştir].
291	يَطَق Yatak	Türk. < <i>yat-ak</i> .
292	يَغْمُور Yağmur	Türk. < <i>yağ-mur</i> .
293	يَغْمِيش Yanlış	Türk. <i>yanıl-mak</i> 'tan fiil ismi ekinin kalıplaşmasıyla <i>yanıl-ış</i> .
294	يَلْدِز Yıldız	Eski Türk. <i>yulduz</i> , <i>y</i> 'den dolayı düzleşme ile <i>yılduz</i> , ses uyumu ile <i>yıldız</i> .
295	يَلَك Yelek	E. T. Türk. <i>yelek</i> “kuş kanadındaki tüy”.
296	يَلْكَنْجِي Yelkenci	Türk. < <i>yel+ken</i> [?] + -ci.
297	يَلْمِظ Yılmaz	Türk. <i>yıl-mak</i> 'tan isim-fiil ekinin kalıplaşmasıyla <i>yıl-maz</i> .
298	يَمَكَّانَة / يَمَكَّانَة Yemekhane	Eski Türk. <i>yi-mek</i> ve Fars. <i>ḥāne</i> “ev, yer” ile <i>yemek-ḥāne</i> .
299	يَمَك Yemek	Eski Türk. <i>yi-mek</i> .
300	يَمِيش Yemiş	Eski Türk. <i>yimiş</i> ; <i>ye-mek</i> kökünden geldiği ileri sürülmüşse de -miş ekinin buradaki fonksiyonu tam belli değildir; bazı dilcilere göre ise <i>yem+ış</i> olarak açıklanabilir) [Kelime Türkçe'den Arapça ve Bulgarca'ya da geçmiştir].
301	يَوَاش Yavaş Yavaş	Eski Türk. <i>yavaş</i> “yumuşak huylu, uysal”.
302	يُوزْبَاشِي Yüzbaşı	Eski Türk. <i>yūz + bāş + ı</i> .
303	يُوسُفَانْدِي Yusuf Efendi	Türk.
304	يُوفُورْت / يُوغُورْت Yoğurt	Eski Türk. <i>yuğurt</i> < <i>yuğur-mak</i> “yoğurmak”.
305	يُوقْلَمَة Yoklama	Türk. <i>yok+la-mak</i> 'tan.

31. Türkçe + Arapça Kökenli Sözcükler

1	إِكْنَجِي قَلَم İkinci kalem	Eski Türk. <i>ikki + nci + Arap</i> .
2	بَاش رَيس Başreis	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Ar. <i>ri'āset</i> “baş olmak”tan <i>re'is</i> .
3	بَاش كَاتِب / بَاشْكَاتِب Başkatip	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Ar. <i>ketb – kitābet</i> “yazmak”tan <i>kātib</i> .
4	بَاش مِتْرَجِم Başmütercim	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Ar. <i>terceme</i> 'den <i>mutercim</i> .
5	بَاش مُحْضِر Başmuhdır	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Ar. <i>hadara</i> 'dan <i>muhdır</i> .
6	بَاش مُفْتِش Başmüfettiş	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Ar. <i>teftiş</i> “araştırmak, denetlemek”ten <i>mufettiş</i> .
7	بَاش مُفْتِي Başmüftü	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Ar. <i>iftā</i> ’ “fetvâ vermek” > <i>mufti</i> 'den ses uyumu ile <i>müftü</i> .

8	بَاش مُهَنْدِس / بَاشْمُهَنْدِس	Başmühendis	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Ar. <i>hendese</i> 'den <i>muhendis</i> .
9	بُلُوكَامِين	Bölük Emni	Türk. < <i>böl-ü-k</i> . Emin: Ar. <i>emn</i> “korkusuz, güvenli olmak”tan <i>emin</i> . (Osmanlı Devleti’nde bir işin başı ve sorumlusu durumunda olanlara verilen memûriyet unvânı).
10	دُورْت نَعْل	Dörtнал	Eski Türk. <i>tört</i> + Ar. <i>na’l</i> .

32. Türkçe + Farsça Kökenli Sözcükler

1	أَيْتِن	Ayten	Türk. + Fars.
2	بَاش تَخْتَة	Baştahta	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Fars. <i>tahte</i> “biçilmiş ağaç”.
3	بِلَانْدَة / بِلَنْدَة	Bilende	Türk. <i>bilmek</i> ’ten bil + Fars. <i>ende</i> .
4	بَيْرَقْدَار	Bayraktar	Türk. <i>bayrak</i> ve Fars. <i>dār</i> “sâhip olan, tutan” ile <i>bayrak-dār</i> .
5	دُورْت جَهَار	Dörtçehar	Eski Türk. <i>tört</i> + Fars. <i>çehār</i> > <i>çihār</i> > <i>cihar</i> .
6	دُورْجِي	Dört cihar	Eski Türk. <i>tört</i> + Fars. <i>çehār</i> > <i>çihār</i> > <i>cihar</i> .

33. Türkçe + Moğolca Kökenli Sözcükler

1	بَاش آغا	Başağa	Eski Türk. <i>bāş</i> . + Moğ. <i>ākā</i> “ağabey”.
---	----------	--------	---

34. Yunanca Kökenli Sözcükler

1	أَرْغَاطَة	Irgat	Yun. <i>ergates</i> .
2	أَرْنَاوُوطِي	Arnavut	Yun. <i>Arvanitis</i> < <i>Arbanites</i> ; <i>Arnavut</i> şekli göçüşme ile ortaya çıkmıştır.
3	إِسْتَاكُوزَا	Istakoz	Yun. <i>astakos</i> – <i>stakoz</i> .
4	إِسْتِيرِيدْيَا	İstiridye	Yun. <i>streidia</i> .
5	أَسْكَلَة	İskele	Yun. <i>skala</i> < Lat.
6	أَسْكَمْلَة	İskemle	Yun. <i>skamni</i> < Lat.
7	أَفَنْدِم	Efendim	Yun. <i>afēndis</i> < <i>authentēs</i> “kendi kendine iş gören; mutlak hâkim”. İyelik ekinin kalıplaşmasıyla <i>efendi+m</i>
8	أَفَنْدِي	Efendi	Yun. <i>afēndis</i> < <i>authentēs</i> “kendi kendine iş gören; mutlak hâkim”.
9	أَلَاي	Alay	Yun. <i>alayi</i> < Bizans Yunancası <i>allagion</i> .
10	بَدْرُوم / بَدْرُون	Bodrum	< Yun. <i>hypodromos</i> .
11	بِشَاوْرَة / بِشَوْرَة	Paçavra	Yun. <i>patsavra</i> [?].
12	بِلَاكِي	Pilaki	Yun. <i>plake</i> .
13	جَرْدَل	Gerdel	Yun. <i>kardari</i> ’den <i>gerder</i> , benzeşmezlikle <i>gerdel</i> .

14	جَلْفَاط / قَلْفَاط Kalafat	Yun. <i>kalaphates</i> .
15	جُمْرُكُ جُمْرُج / Gümrük	< Yun. <i>kumérkion</i> < Lat.
16	جُنْدَارَى Gönder	< Yun. <i>kontari</i> .
17	كَافِيَار Havyar	Farsça <i>hāviyār</i> 'dan geldiği ileri sürülmüşse de son incelemelere göre Yunanca bir türev kabul edilmektedir; kelime Türkçe'den Arapça ve Avrupa dillerine de geçmiştir.
18	دِرْفِل Tirfil	Yun. <i>triphylly</i> .
19	رَاتِيْنَج / رَتِيْنَج / رَجِيْنَة Reçine	Yun. <i>retsina</i> .
20	سَلْطَة Salta	Yun. <i>saltamarka</i> .
21	سِنَارَة Sinara	Yun.
22	سُوسْتَة Susta	Yun. <i>sousta</i> .
23	صِرْمَة Sırma	Yun. <i>syrma</i> .
24	طَبْلِيَة Tabla	Yun. <i>tabla</i> < Lat. <i>tabula</i> .
25	عَكْرُوت Akrot	Yun.
26	فَاصُولِيَا Fasulye	Yun. <i>phasoulia</i> .
27	فَانُوس Fanus	Yun. <i>phanos</i> .
28	فُسْتَان Fistan	Yun. <i>phoustani</i> < İtal. <i>fustagno</i> . [Kelime Türkçe'den Farsça'ya da geçmiştir].
29	فَنَار Fener	Yun. <i>phanari</i> .
30	قَيْطَان Kaytan	Yun. <i>gaitani</i> < Lat.. [Kelime Arapça, Farsça, Bulgarca ve Sırpça'ya da geçmiştir].
31	كَرَوِيْتَة Kerevet	Yun. <i>krebati</i> .
32	كَرِيْز Kiraz	Yun. <i>kerasi</i> .
33	كُوبَشْتَة Küpeşte	Yun. <i>koupaste</i> .
34	لَاكِرْدَة Lakerda	Yun. <i>lakérda</i> < Lat.
35	لَاْمْبَة Lamba	Yun. <i>lampá</i> .
36	لِيْمَان Liman	Yun. <i>liménion</i> > <i>limáni</i> .
37	مَاسُورَة Masura	Yun. <i>masuri</i> .
38	مَنْجَلَة Mengene	Yun. <i>mangano</i> .
39	مَنْدِيل Mendil	Yun. <i>manteli</i> . [Kelime Arapça ve Farsça'ya da geçmiştir].

35. Yunanca + Farsça Kökenli Sözcükler

1	بَطْرِخَانَة / بَطْرِخَانَة Patrikhane	Yun. <i>patriarkhis</i> “ <i>patrik</i> ” + Fars. <i>hāne</i> “ev, yer” ile <i>patrik-hāne</i> .
2	مُطْرَانْخَانَة Mutranhane	Yun. <i>mutrân</i> + Fars. <i>hāne</i> “ev, yer”.

36. Yunanca + Türkçe Kökenli Sözcükler

1	تَمَلِّي Temelli	Yun. <i>temelion</i> + Türk. -li.
2	جُمْرُكْشِي Gümrükçü	Yun. <i>kumérkion</i> < Lat. + Türk. -ci.
3	عُنْدَاقِي Kundakçı	Yun. <i>kontaki</i> + Türk. -çı.
4	لَعْمَجِي Lağımcı	Yun. <i>lakhóma</i> + Türk. -cı.
5	وَرْنِشْجِي Vernikçi	Yun. <i>verniki</i> < <i>berenike</i> . [Kuzey Afrika'da Bingazi yakınındaki Berenike şehrinin adından] + Türk. -çi.

37. Kökeni Belli Olmayan Sözcükler

1	أَرْمَان / أَوْزْمَان Orman	Kökü kesin olarak belli değildir; Eski Türk. <i>or</i> “hendek, çukur”dan + <i>man</i> ekiyle türetilmiş olabileceği ileri sürülmüştür. Kökü hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüş, bu arada <i>kör-mek</i> > <i>gör-mek</i> fiilinden veya <i>ör-mek</i> ’ten [< <i>ör-enek</i>] türediği söylenmiştir; öte yandan kelimenin Ermenice <i>orinak</i> aracılığı ile Orta Farsça’dan Türkçe’ye geçtiği iddia edilmiştir; ancak diğer Türk lehçelerinde de benzer şekillerde bulunduğundan Türkçe asıllı olduğu görüşü daha güçlü sayılmalıdır.
2	أَرْنِيك Örnek	Kökü belli değildir. [Türkiye Türkçesi’nde XIV. yüzyıldan beri görülmektedir]
3	أَكْشَة Ökçe	Kökü kesin olarak belli değildir; Türk. <i>beşe</i> “ağabey”den, <i>baş ağa</i> ’dan veya Fars. <i>pây-i şâh</i> “şâhın ayağı, şâhın sağ kolu” tamlamasından gelmiş olabileceği ileri sürülmüştür. [Kelime <i>bâşâ</i> söyleyişiyle Arapça’ya, <i>pâşâ</i> şeklinde Farsça’ya geçmiş, ayrıca Balkan ve Kafkas dillerine de girmiştir].
4	بَابَا Baba	Kökü belli değildir. [Başka dillerde de benzer biçimde kullanılmaktadır]
5	بَاشَا Paşa	Kökü kesin olarak belli değildir; Türk. <i>beşe</i> “ağabey”den, <i>baş ağa</i> ’dan veya Fars. <i>pây-i şâh</i> “şâhın ayağı, şâhın sağ kolu” tamlamasından gelmiş olabileceği ileri sürülmüştür. [Kelime <i>bâşâ</i> söyleyişiyle Arapça’ya, <i>pâşâ</i> şeklinde Farsça’ya geçmiş, ayrıca Balkan ve Kafkas dillerine de girmiştir].
6	بَغْدَاتْلِي Bağdatlı	Bağdat [Kökeni tartışmalıdır] + Türk. -li.
7	بُقْسُمَات Peksimet	Yun. <i>paksimadi</i> veya Fars. <i>beksimât</i> ’tan. [Kelimenin asıl kökü ve hangi dilden Türkçe’ye geçtiği kesin olarak belli değildir].
8	بُورِيK Börek	Kökü kesin olarak belli değildir. Kelime Türkçe’den Farsça Rusça ve diğer dillere de geçmiştir.
9	بُول Pul	Türkçe olmayan bu kelimenin etimolojisiyle ilgili kesin bir sonuca varılamamıştır.
10	تَرَس Teres	Kökü belli değildir.
11	تَنَكَّة / تَنَكَّة Teneke	Kökü belli değildir.
12	تَنَكْشِي Tenekeci	Teneke: Kökü belli değildir. + Türk. -ci
13	جَابَا Caba	Kökü belli değildir.
14	حَرَسِيْس Hırsız / Hayırsız	Kökü kesin olarak belli değildir; <i>hayırsız</i> ’ın yıpranmış şekli olabilir.
15	دَادِي Dâdî	Kökeni belli değildir, ses taklidi olabilir.

16	دُنْجِل	Dingil	Kökü belli değildir.
17	زُلُبِيَّة	Zülbiye / Zülûbiye	Kökü tartışmalıdır. Bazı kaynaklar Arapça olduğunu söylemektedir.
18	زُلْفُون / سُلْفُون	Sülüğen / Sülyen	Kökü belli değildir.
19	زَرْ	Zar	Kökü belli değildir.
20	سُجُق	Sucuk	Kökü belli değildir.
21	سِرَاجَة	Sıraca	Kökü bulunamamıştır.
22	شَرْمُوطَة	Şarmuta	Kelimenin kökeni tartışmalıdır. Fransızca, Kıptice ve İbranice olduğu da söylenmiştir.
23	شِلْتَة / شِلْيَة	Şilte	Yunanca olabileceği ileri sürülmüşse de kökü kesin olarak belli değildir.
24	شَلَق مَلَق	Şallak Mallak	Kökü bulunamamıştır; ses taklidi kelime olabilir.
25	شَنْتِيَان	Çintiyan	Kökü belli değildir.
26	صَنْدَل	Sandal	Kökü bulunamamıştır.
27	طَابُور	Tabur	Kökü kesin olarak belli değildir; bazı dilciler bu kelime ile Mac. <i>tabór</i> arasında bir ilişki kurar.
28	طَنْجَرَة	Tencere	Kökü bulunamamıştır.
29	طَوَان	Tavan	Kökü belli değildir.
30	طُورَة	Tura	Kökü bulunamamıştır.
31	فُشَكْلِك	Fişeklik	Kökü kesin olarak belli değildir. <i>fişek</i> + Türk. -lik.
32	فُشَنَك / فُشَنَك	Fişek	Kökü kesin olarak belli değildir.
33	قَارِجَغَار	Karcığar	Kökü bulunamamıştır.
34	قَاوِش / كَوِش	Koğuş / Kovuş	Kökü bulunamamıştır.
35	كَدِيْسَة	Kedi	Kökü belli değildir.
36	لَابَة / لَبْخَة	Lapa	Kökü belli değildir.
37	مَلْتَم	Meltem	Kökü belli değildir.
38	مُور	Mor	Kökü hakkında bazı görüşler ileri sürülmüşse de kesin bir sonuca ulaşılamamıştır.

Sonuç

Tespit edebildiğimiz kadarıyla Türkçe aracılığıyla Mısır Arapçasına geçen sözcükler 36 farklı kökenden ve türdedir. Ayrıca 38 adet kökeni belirlenemeyen sözcük vardır.

Mısır lehçesine Türkçe aracılığıyla geçtiğini belirleyebildiğimiz 995 sözcüğün yaklaşık üçte biri (305 tanesi) Türkçe'dir. Bu türden kelimelerin önemli bir bölümünün, yaklaşık üçte ikisinin (189) Eski Türkçe'den beri kullanılan kelimeler olduğu gözlemlenmiştir. "Eski, oyun, parmak, burma, beş, bakraç, balta, çavuş, çok, kargaşa, dağ, demir, sancak, süngü, çekiç, çevirme, şiş, şiş

tavuk, sarma, sol, topuk, tuz, aşçı, kazan, kazık, kışlak, kol, kürk, yaka, yemiş, yaşmak, yıldız, yavaş, yoğurt” gibi kelimeler bu türden kelimeler arasındadır.

Eski Türkçe kelimelerin yanı sıra “pekmez, tatlı, çörek, çıkma, sağ, tuğra, kapı, koç, ocak, bardak” gibi Orta Türkçe kelimeler de bulunmaktadır.

“Ökçe, çilek, kıç” gibi birtakım sözcüklerin ise Türkiye Türkçesi’nden geçtikleri gözlemlenmiştir.

Ayrıca “ikinci kalem, başreis, başkatip, başmütercim, başmuhtar, başmüfettiş, başmüftü, başmühendis, bölük emini, dörtnal” kelimelerinin Türkçe + Arapça kökenli; “ayten, baştahta, bilende, bayraktar, dörtçehar, dört cihar” kelimelerinin Türkçe + Farsça kökenli; “başaga” kelimesinin ise Türkçe + Moğolca kökenli olduğu görülmüştür.

Bu türden kelimelerin yanı sıra “ahlaksız, işaretçi, tahsilci, terbiyesiz, haremlik, haşmetli, hekimbaşı, dükkancı, silahlık, şerbetli, fitneci, kumarcı, mabeyinci, hazırdur / hazrol” gibi Arapça + Türkçe; “astarcı, bostancı, tüfekçi, hancı, hastalanmak, sofracı, sabuncu, ateşçi, kilerci, kemeçe, nazlı, nevin, yağmacı” gibi Farsça + Türkçe; “avantacı, valfçı, tpompetçi, taksici, telgrafçı, televizyoncu, gazeteci, komisyoncu” gibi Fransızca + Türkçe; “postacı, tiyatrocı, dümenci, tavlacı, tulumbacı, kunduracı, lokantacı, makinacı” gibi İtalyanca + Türkçe; “temelli, gümrükçü, kundakçı, lağımçı, vernikçi” gibi Yunanca + Türkçe; “telli, şenlik” gibi Ermenice + Türkçe kelimeler de Mısır Arapçasında yer almaktadır.

“Eczaneci” kelimesi ise Arapça + Farsça + Türkçe bir kelime olarak; “Asvanlı” kelimesi ise Eski Mısır + Türkçe kökenli bir sözcük olarak göze çarpmaktadır.

Mısır lehçesindeki Türkçe kökenli sözcükleri, Farsça’dan Türkçe’ye, oradan da Mısır Arapçasına geçen sözcükler takip etmektedir. “Âşikâr, usta, işkembe, enişte, pabuç, para, perde, puşt, piyade, peçe, tava, tımar, çavdar, çift, zincir, hatun, hastahane, hoşaf, tane, dilber, zindan, sepet, sert, sincap, şadırvan, çeşni, çamaşır, torba, turşu, aferin, anbar, kahraman, köşk, kilim, menteşe, nine, yahni, yağma” gibi örnekler verebileceğimiz bu türden 238 sözcük tespit edilmiştir.

Mısır Arapçasında tespit edebildiğimiz kadarıyla 57 Arapça kökenli sözcük de bulunmaktadır. Bu türden, özellikle isim olarak kullanılan bazı kelimelerle ilgili olarak, şöyle bir durum söz konusudur.

Arapçada (ة) ile biten kelimeler, Osmanlı Türkçesinin etkisiyle ت’li adlara dönüşmektedir. Mısır Arapçasında bu türden isimlere sıkça rastlanmaktadır. Örneğin Arapça (نصرة) kelimesi, Osmanlıcada (نصرت) şeklinde yazılmaktadır. Mısır Arapçasına da bu şekilde geçtiği görülmektedir. Bu türden bazı adları şu şekilde sıralamak mümkündür. Behçet, Cevdet, Fikret, Hâlet, Heybet, Hidâyet, Hikmet, Himmet, İffet, İnâyet, İsmet, İzzet, Kudret, Mithat, Necdet, Nimet, Nusret, Nüzhet, Saffet, Servet, Şevket, Talat, Ülfet, Ziyet.

Ayrıca Osmanlı Türkçesinde (ي -î) ile biten adlara (î) eki getirilerek Osmanlı Türkçesinde özel adlar oluşturulmuştur. Arapçada olmayan bu türden adlar Osmanlı Türkçesinin etkisiyle Arapçada da görülmektedir. Bu türden adlardan bazıları şunlardır Abdî, Adlî, Avnî, Azmî, Bedrî, Fehmî, Fahrî, Fethî, Fevzî, Feyzî, Fikrî, Şevkî, Şükri, Hakkî, Hamdî, Hayrî, Hilmî, Kadrî, Lutfî, Mecdî, Nazmî, Nûrî, Remzî, Rüşdî, Rûhî, Sadî, Sabrî, Seyfî, Sırrî, Subhî, Turkî, Ulvî, Vecdî, Vehbî, Vasfî, Zihnî, Zuhdî.

Mısır lehçesine Türkçe’den geçen Arapça kökenli sözcüklerin bazılarının Türkçe’de yeni anlam kazanan ve bu anlamlarıyla Mısır Arapçasına geçen sözcükler oldukları müşahade edilmiştir. Örneğin (أمان / Aman) kelimesi, Araça أمان kelimesinden gelmekte ve “emin olma, emin kılma, emniyet” gibi anlamları dile getirmektedir. Ancak kelime Arapçadaki anlamlarından farklı olarak, dilimizde çeşitli duyguları ifade eden cümlelerde anlamı güçlendirmek için kullanılmaktadır ve Mısır Arapçasına da bu şekliyle geçmiştir.

Mısır lehçesine Türkçe'den geçtiğini belirleyebildiğimiz kelimelerden bazıları ise Arapça + Farsça kökenli sözcüklerdir. Bu türden kelimelerin sayısı 26'dır. "Eczane, belki, cüzdan, hapishane, hükümdar, hazinedar, rasathane, silahtar, şifahane, kütüphane, misafirhane, makasdar, mühendishane, nizamnane" gibi kelimeler bu türün örneklerini oluşturmaktadır.

Mısır Arapçasındaki Türkçe ve Farsça kökenli sözcükleri, sırasıyla İtalyanca, Fransızca ve Yunanca sözcüklerin takip ettiği gözlemlenmiştir.

Aşağıdaki tablo Mısır Arapçasındaki sözcüklerin kökenleriyle ilgili genel görünümü net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bu tabloda en az beş ve üzerindeki sözcüklere yer verilmiştir. Beş'ten aşağısında durum şöyledir:

Farsça + Arapça kökenli 4; Almanca, Bulgarca, Ermenice, Ermenice + Türkçe, Macarca, Moğolca, Moğolca + Farsça ve Yunanca + Farsça kökenli 2'şer; Arapça + Farsça + Türkçe, Çince, Eski Mısır + Türkçe, Farsça + Yunanca ve Fransızca + Farsça 1'er sözcük yer almaktadır.

Kaynakça

- Abdu'd-Dâyim, Muhammed. (2004). *el-Kelimâtü't-Türkiyye fi'l-Luğati'l-Arabiyye ve'l-Lehçeti's-Sûriyye*.
- Abuşvereb, Abdulkerîm. (1986). *el-Kelimât ül-'Osmaniyye fi'l Lehçetil'- Libiyye, Studies on Turkish-Arab Relations Annual*. 1, İstanbul, 6-12.
- Akar, Ali. (2010). Türkçe-Arapça Arasındaki Sözcük İlişkileri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı: 8, 9-16.
- Allûb, Abdülvehhâb. (2014). *ed-Dahîl fi'l-Âmmiyyeti'l-Mısriyye*. Kahire: el-Merkezu'l-Kavmî li't-Tercüme.

- Ateş, Ahmet. (1966). Arapça Yazı Dilinde Türkçe Kelimeler, 10. Yüzyıla Kadar. *Türk Kültürü Araştırmaları II*, Ankara, 5-25.
- Avcı, Necati. (1996). Libya Yerel Arapçasında Kullanılan Türkçe Kelimeler, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9, 147-157.
- Avn, Şerif Kasım. (2002). *Kamusu'l-Lehce'tü'l-'Ammiyye Fi's-Sudan*, Hartum: Daru's-Sudaniyye li'l-Kutub.
- Aytaç, Bedrettin. (1994). *Arap Lehçelerindeki Türkçe Kelimeler*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Ayverdi, Z.İ. *Kubbealtı Lügatı*. <http://lugatim.com>
- Bayatlı, Hidayet Kemal. (1993). Irak Arapçasında Türkçe Sözcük ve Terimler, *Dil Dergisi* 14, 60-66.
- Bechraoui, Mohammed-Fadhel. (2002, Bahar). Türk Dilinin Tunus'taki Tarihi: Örnekler ve Evreler, *Milli Folklor Dergisi*, 53, 126-160.
- Belguedj, Mohammed Salah. (1971). Le mots turcs dan le parler algèrien, *Turcica*, 3, 133-142.
- Çetin, M. Nihad. (1991). Ateş, Ahmet, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ates-ahmet>
- Duhman, Mahammad Ahmad. (1990). *Mucemu'l-Elfazu't- Tarihiyye fi-Asri'l-Mamalukiya (Dictionary of Historical Mamluk's Words and Expressions)*, Şam:
- el-Ekü, İsmail bin 'Ali. (1985). Kelimat Türkiye Mus-ta'mele fi'l Yemen, *el-Eklil*, 49-58.
- El-Mısraî, Ali Mustafa. (1968). *Libya-Türkiye Arasındaki Tarihi İlişkiler*. Trablus:
- el-Mısri, Hüseyin Mucib. (1967). et-Türkiye fi'l-Ammiyyeti'l-Mısriyye, *el-Mecelletü't-Tarihiyyeti'l-Mısriyye*, XXIII, Kahire. 385-393.
- Emad, Atilla. (2013). *Ürdün Lehçesinde Türkçe Kökenli Kelimeler*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı.
- Eren, Hasan. (1997). Halası-Kun, Tibor, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/halasi-kun-tibor>
- Fazlıoğlu, Şükran. (2016). Mahfuz, Hüseyin Ali, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mahfuz-huseyin-ali>
- Gamal, Fady Adly Gouny. (2017). Mısır Arapçasındaki Türkçe Unsurlar, *Uluturkad*, c:2, sayı: 1, 1-20.
- Gedik, Sadi. ve Al Berro, Shaze. (2016). Türkçe-Arapça Dil İlişkileri Bağlamında Muhammed Hayruddin El-Esedî'nin Halep Ansiklopedisi Üzerine Bir Değerlendirme, *International Journal of Languages' Education and Teaching*, yıl:4, sayı: 2, 314-328.
- Ghazi, Abdallah. (1990). *Türkçe'nin Ürdün ve Suriye Lehçeleri'ne Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Guella, Nouredine (2011). Emprunts Lexicaux dans des Dialectes Arabes Algériens, *Synergies Monde arabe*, 8, 81-88.
- Guella, Nouredine. (2011). Emprunts Lexicaux dans des Dialectes Arabes Algériens, *Synergies Monde Arabe*, 8, 81-88.

- Gülensoy, Tuncer. (1975). Yaşayan Farsça ve Arapçadaki Türkçe Kelimeler Üzerine Notlar, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 21, 127-157.
- Gülensoy, Tuncer. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Güney, Fatma Şahan. (2018). *Cezayir Arapçasına Osmanlıcadan Geçen Türkçe Kelimeler Ve Osmanlı Dönemi Cezayir'inde Günlük Hayat*. Erişim tarihi: 24.08.2018, <https://www.researchgate.net>
- Hazım, Naim. (1933). *Arap Dilinde Türkçe*, Ankara: Hâkimiyeti Milliye Matbaası.
- İnan, Abdülkadir, (1953). XIII ve XVI. Yüzyıllarda Mısır'da Oğuz-Türkmen ve Kıpçak Lehçeleri ve Halis Türkçe, *Belleten*, 53-71.
- İsa, Ahmed. (1939). *El-Muhkem Fî Usûli'l-Kelimâti'l-Âmmiyye*. Kahire: Matbaatu Mustafa el-Bâbî el-Halebî.
- Kanar, Mehmet. (2003). Litmann, Enno, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/litmann-enno>
- Karaağaç, Günay. (2008), *Türkçe Verintiler Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaağaç, Günay. Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi, Erişim tarihi: 24 Ağustos 2018. <http://turkoloji.cu.edu.tr>
- Kaymaz, Zeki (1983). Sudan Arapçasındaki Türkçe Söz Varlığı Üzerine, İzmir: Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü-Bornova.
- Littmann, Enno. (1954). *Türkisches Sprachgut im Agyptisch-Arabischen*. Westostliche Abhandlungen Wiesbaden, 107-127.
- Magdi, Bakr Abdel Monsef. (2009). Arapçada Türkçe Sözvarlığının Etkileri, *Şarkiyat Mecmuası* 14, 27-37.
- Mahfûz, Hüseyin Ali. (1964). el-Elfâzu't-Turkiyye fi'l-Lehceti'l-'Irâkiyye, *et-Turâsu's-Şa'bî*, VI, Bağdat, 1-24 (ayrı basım).
- Muhammad bin Chanab. (1966). *Cezayir Konuşma Dilinde Muhafaza Edilen Türkçe ve (Türkçe aracılığı ile gelen) Farsça Kelimeler* (Ateş, Ahmed Çev.) Ankara: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 157-213.
- Mütevellî, Ahmed Fuad (1991). *el-Elfazü't-Türkiyye Fi 'l-Lehecâti'l 'Arabiyye ve Fi Lugat'il-Kitâbe*, Kahire: Dar üz-Zehrâ Li'n-Neşr.
- Mütevellî, Ahmet Fuat, (1985). Arap Halk Dilinde Türkçe Kelimeler, *Türk Halk Edebiyatında ve Folklorunda Yeni Görüşler II*, Konya: Konya Kültür ve Turizm Derneği Yayınları.
- Oğuz, M. Öcal. (2000). Belguedj'in Makalesine Göre Cezayir Konuşma Dilindeki Türkçe Kelimeler ve Tunus'taki Durum, *Milli Folklor*, 46, 10-21.
- Öz, Mustafa. (1999). İbn Ebû Şeneb, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-ebu-seneb>
- Özdemir, H. (1990). Tunus ve Civarında Yaşayan Türkçemiz, *Türk Dünyası Araştırmaları*, 64, 153-168.
- Özkan, Öztekten. (2004). Türkçenin Dünya Dillerine Etkisine Genel Bir Bakış, *V. Lefke Edebiyat Buluşması-Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi*, Ankara, 5-20.

- Prokosch, Erich. (1983). *Osmanisches Wortgut im Agyptisch-Arabischen*, Berlin: Klaus Schwarz Verlag.
- Prokosch, Erich. (1983). *Osmanisches Wortgut im Sudan-Arabischen*, Berlin: Klaus Schwarz verlag.
- Saussey, R. E. (1929). *Les Mots Tures Dans Le Dialecte De Damas*, Dimeşk: 75-129.
- Şahhâte, Hasîb. (2010). Kelimat Türkiyyetu'l-Asl Dahîle fi'l-Arabiyye, Erişim tarihi: 25 Ağustos 2018. <https://pulpit.alwatanvoice.com/articles/2010/10/19/212174.html>
- Şahin, Abdussabur. (1994). *İsti'mâlât Türkiyye fi'l-Âmmiyyeti'l-Mısriyye*. Erişim tarihi: 11 Eylül 2018, <http://wamadat.forumegypt.net/t8643-topic>.
- TDK. *Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr>
- Tibor, Halasi-Kun. (1969). The Ottoman Elements in The Syrian Dialects, *Archivum Ottomanicum* 1, Mıuton, 14-91; 5 (1973). 17-95; 7 (1982). 117-267.
- Turapbaykızı, Aljanbaeva Ulbala. (1999). *Arab Tilindegi Türkizmden*. Doktora Tezi, Almaty: El-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi.
- Türkmani, Khadija. (2015), Suriye Arapçasındaki Türkçe Unsurlar. (Yüksek Lisans Tezi) Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkmen Erkan, (2015). Arapçanın Libya Lehçesindeki Türkçe Kelimeler, *Erdem*, 10 (10), 211-225.
- Türkmen, Erkan. (1988). Turkish Words in the Libyan Dialect of Arabic, *Erdem, Atatürk Kültür Merkezi Dergisi IV*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 227-243.
- Uysal, Halil (2018). Mısır Lehçesindeki Türkçe Kelimeler I, *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 8 (4), 113-162.
- Uysal, Halil (2018). Mısır Lehçesindeki Türkçe Kelimeler II, *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 8 (4), 163-214.
- Uzun, Mustafa. (2016). Mısırî, Hüseyin Mücîb, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/misri-huseyin-mucib>
- Yahya, Şamil Fahri. (1984). *Arapçanın Muhtelif Lehçelerinde Türkçe Unsurlar*, (doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Yahya, Younis Ahmed Adam. (2017). Sudan Arapçası'ndaki Türkçe Kökenli Kelimeler: Fonetik ve Semantik Değişimler. Erişim tarihi: 24 Ağustos 2018. afam.org.tr
- Zülfikar, Tüccar. (2007). Onat, Naim Hazım, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/onat-naim-hazim>